

REGIONALE VERENIGING

NATUUR & LANDSCHAP

VZW

NATUURPUNT OOST-BRABANT

april, mei, juni 2025

driemaandelijks tijdschrift • 2

NATUUR EN LANDSCHAP

Walk for Nature Leuven

Abdij Vlierbeek, 18 mei 2025

3 Van de redactie

- 3 *Leden werven leden en dragen zo bij aan de verwerving en uitbouw van de natuurgebieden in hun gemeente*

5 Walk for Nature

- 5 *Affiche*
6 *Abdij van Vlierbeek*
10 *Programma*

13 PFAS

- 13 *Poly en PerFluor Alkyl stoffen in onze regio*

18 Hagelandse Heuvelstreek

- 18 *Demerwerkgroep volgt Sigmawerken verder kritisch op*
19 *Diest heeft de natuur in het hart: 19 Paddentrek*
20 *Wolhandkrabben*
21 *Analyse beleidsplan open ruimte Tremelo*
22 *Korstmossen op Bolloheide, Tremelo*
24 *Snuit-er-op-los! Holsbeek en Rotselaar*
24 *Word Natuurgids, Aarschot*

25 Velpe-Mene

- 25 *Uitreiking Gouden Gors 2025 aan Eddy Stas*
26 *Natuurpunt Velpe-Mene 2024 in enkele kerntallen*
26 *Vooruitblik 2025*
26 *Natuur.ambassadeurs starten binnen Natuurpunt Velpe-Mene*
27 *Campagne Leden werven leden*
27 *Zomerwerkdagen Velpe-Mene 2025*
27 *Boekvoorstelling 'Biografie van de Steenuil - Godin van de Nacht'*

28 Midden-Brabant

- 28 *Goudjakhals op weg naar de Druijvenstreek*
28 *Week van de Herentse biodiversiteit*
29 *Zwette Jean-loop: puffen en stomen langs de Oude Trambeding, Druijvenstreek*
30 *Zomerse ochtendwandeling met brunch(manden), Herent*
30 *Bescherm de natuur die je liefhebt*

31 Zuidoost-Brabant

- 31 *Het Bosvolk heeft jou nodig! Zoutleeuw*
31 *Natuurpizzeria Zoutleeuw*

Regionale Vereniging Natuur en Landschap, Natuurpunt Oost-Brabant

Natuur en Landschap is het ledenblad van de **Regionale Vereniging Natuur en Landschap, Natuurpunt Oost-Brabant** en verschijnt vier maal per jaar.

Regionale Vereniging Natuur en Landschap, Natuurpunt Oost-Brabant is de onafhankelijke regionale vereniging die opkomt voor natuur en landschap in Oost- en Midden-Brabant. Ze zet zich in voor de duurzame instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van de natuur en de biodiversiteit, en voor de ruimtelijke en milieuvoorwaarden die daarvoor nodig zijn. Ze focust niet alleen op natuurbehoud, maar kijkt naar de totaliteit van het landschap, de landschappelijke en ecologische samenhang en de erfgoedwaarde.

In elke gemeente van haar werkingsgebied zijn er vrijwilligers actief, die paraat staan om de ontwikkelingen rond natuur en landschap van nabij op te volgen.

Regionale Vereniging Natuur en Landschap, Natuurpunt Oost-Brabant, is geassocieerd met **Natuurpunt**.

Verenigingssecretariaat en redactie-adres:

Leuvensestraat 6, 3010 Kessel-Lo:

Telefoon: 016 25 25 19 (tijdens de openingsuren)

E-mail: npob@natuurpunt.be,

Website: www.natuurpuntoostbrabant.be

Openingsuren: dinsdag, woensdag en donderdag van 10u00 tot 16u00.

Dan kan je langskomen in ons documentatiecentrum.

Voor alle betalingen die niets met lidmaatschappen of giften voor reservaten hebben te maken, gebruik je rekeningnummer: IBAN BE82 0010 7622 1868 - BIC GEBABEBB.

Redactieverantwoordelijken: Margriet Vos en Hugo Abts

CONTACT: Raad van Bestuur

Voorzitter

Hugo Abts,
hugo.abts@gmail.com, 0476 77 70 37

Secretaris

Jan Van den Bergh,
jan.van.den.bergh13210@telenet.be, 016 57 05 73

Penningmeester

Saskia van den Berg, berglinden@qsources.be, 0478 96 01 71

Leden

Ann Crabbé: crabbe.ann@gmail.com, 0476 49 55 93
Arne Donders: dondersarne@gmail.com, 0497 19 74 75
Bernard Lemaître: bernard.lemaître@skynet.be, 016 60 61 62

Contactpersonen van de afdelingen

Aarschot: Linda Scheerens, linda.ronny@skynet.be, 016 56 35 99

Begijnendijk: Johan Verschuren, 0477 69 46 55 en Sybren Van der Borgh, 0499 30 52 39, npbegijnendijk@gmail.com

Bekkevoort: Frederic Gabrys, fredericgabrys@hotmail.com

Bertem: Dominik Debuyser, dominik_debuyser@yahoo.com, 0479 49 40 11

Boortmeerbeek: Frans Dhaenens, frans.dhaenens@telenet.be, 015 61 79 61

Diest: Saskia van den Berg, berglinden@qsources.be, 0478 96 01 71

Druijvenstreek: Sam Bennekens, bennekenssam@gmail.com, 0494 80 63 70

Gete-Velpe (Geetbets, Kortenaeken): Arne Donders, dondersarne@gmail.com, 0497 19 74 75

Haacht: Bes Vandenbroele, vandenbroelebes@gmail.com

Herent: Patrick Luyten, patrick.luyten@pandora.be, 0495 59 85 33

Holsbeek: Lars Smout, larssmout@gmail.com, 0494 63 26 43

Kampenhout: natuurpuntkampenhout@natuurpunt.be

Kortenberg: Paul Van Leest, paul.vanleest@proximus.be, 02 757 09 79

Landen: Marten Geertsma, marten_geertsma@hotmail.com, 0498 78 24 41

www.natuurpuntoostbrabant.be

Lid worden doe je via Natuurpunt.

Het lidmaatschap kost € 38 waarvoor je naast ons ledenblad **Natuur en Landschap** ook **Natuur.Blad** van Natuurpunt Vlaanderen ontvangt:

www.natuurpunt.be/word-lid-bij-natuurpunt

Alle briefwisseling inzake leden en adreswijzigingen richt je aan **Natuurpunt**, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, tel. 015 29 72 20, info@natuurpunt.be.

Giften voor het reservatenfonds van de Regionale Vereniging Natuur en Landschap:

rekeningnummer IBAN BE56 2930 2120 7588 met vermelding 'projectnummer 3999 NPOB'. Voor giften vanaf € 40 (los van lidgeld) krijg je een fiscaal attest.

Bescherm de natuur ook als je er niet meer bent

De natuur beschermen ook als je er niet meer bent: dat kan.

Je kan aan een zeer voordelig tarief een schenking bij leven doen. Dat kan bv. een **naakte** eigendom zijn van een natuurgebied waar je zelf het vruchtgebruik levenslang van houdt. Je kan ook een legaat opnemen in je testament aan de Regionale Vereniging Natuur en Landschap of aan Natuurpunt Beheer met vermelding van het natuurgebied waarvoor het bestemd is. Zo kan je natuur toekomst geven zonder dat er torenhoge successierechten worden afgehouden zodat het legaat volledig kan dienen voor zijn natuurbestemming.

Overweeg je deze stap dan kun je ons altijd raadplegen. **Steeds duidelijk vermelden:** legaat bestemd voor de Regionale Vereniging Natuur en Landschap (Natuurpunt Oost Brabant) vzw of Natuurpunt Beheer vzw met vermelding van het natuurgebied waarvoor het bestemd is.

De verdere uitbouw van vele natuurgebieden en de werking rond het natuurbehoud in Oost-Brabant hangt ervan af.

Je kan ons steeds contacteren: npob@natuurpunt.be

Dominik Debuyser: dominik_debuyser@yahoo.com, 0479 49 40 11

Frans Dhaenens: frans.dhaenens@telenet.be, 015 61 79 61

Geert Moris: geertmoris@gmail.com, 0494 87 95 28

Leen Kuijken: leenkuijken@gmail.com, 0483 20 09 71

Luc Vervoort: luc.vervoort@natuurpunt.be, 016 23 08 00

Marc Lens: marc.lens2@gmail.com, 0475 41 43 07

Marc Op de Weerd: m.opdeweerd@gmail.com, 011 58 12 01

Margriet Vos: margriet.vos@gmail.com, 016 46 04 78

Paul Van Leest: paul.vanleest@proximus.be, 02 757 09 79

Ronald Jacobs: wicca@skynet.be, 0473 68 29 57

Sam Bennekens: bennekenssam@gmail.com, 0494 80 63 70

Vera Reusens: verareusens@yahoo.com, 0476 20 82 55

Yves Vanden Bosch: yves.vanden.bosch@skynet.be, 0478 50 90 06

Leuven: Leen Kuijken, leenkuijken@gmail.com, 0483 20 09 71
Willem Laermans, willem.laermans@gmail.com, 0492 15 24 65

Linter: Wim Fourie, wim.fourie@yahoo.com, 474 92 44 76

Lubbeek: Kristof De Cupere, natuurpuntlubbeek@outlook.com

Rotselaar: Sigrig Zaman, np.rotselaar@gmail.com

Scherpenheuvel-Zichem: Wendy Gebruers, wgebruers@gmail.com, 0498 12 39 98

Tielt-Winge: Vera Reusens, verareusens@yahoo.com, 0476 20 82 55

Tremelo: Kris Six, krissix@skynet.be, 0479 30 95 67

Velpe-Mene (Bierbeek, Routerssem, Glabbek, Hoegaarden, Tienen):
Hugo Abts, hugo.abts@gmail.com, 0476 77 70 37

Zaventem: Danny Blockmans, 02 757 90 16

Zoutleeuw: Nicole Smeyers, nsmeyers1@gmail.com, 011 31 13 23, 0497 43 40 87

Hyla Vlaams-Brabant, amfibieën- en reptielenwerkgroep:
Bert Vandebosch, bertvandebosch@hotmail.com, 0495 41 60 20

Vogelwerkgroep Oost-Brabant: Marcel Jonckers, marcel.jonckers2@telenet.be, 016 81 87 87

Bezoekerscentrum Groene Vallei:

Lelieboomgaardenstraat 60, Kortenberg
bc.groenevallei@natuurpunt.be, 0479 77 06 76

Papier: Natuur en Landschap wordt gedrukt op milieuvriendelijk papier, voorzien van EU Ecolabel certificaat • Inkten: vegetale offsetinten die voldoen aan EN 71 (speelgoedrichtlijn) • Verzendings: Natuur en Landschap wordt verzonden onder papieren wikkel

Vormgeving: LUC A Luc Nagels - luc@vissenaken.be

■ Cover: Walk for Nature: Abdij van Vlierbeek, grote boomgaard.
Foto Geert Sterckx

Leden werven leden en dragen zo bij aan de verwerving en uitbouw van de natuur.gebieden in hun gemeente

De wondere wereld van 'Water en Wulp in Aronst Hoek': inleiding op een geslaagde algemene ledenvergadering

Op 15 maart hield de Regionale Vereniging Natuur en Landschap een zeer boeiende algemene ledenvergadering in het kerkje van Grazen (Geetbets). Bij die gelegenheid zagen we met een 50-tal deelnemers ter plaatse hoe we als Natuurpunt het verschil maken bij de uitbouw van het natuurcomplex Aronst Hoek in de vallei van de Gete en Melsterbeek. Tijdens deze excursie bewonderden we niet alleen een wijds waterrijk rivierlandschap maar maakten we ook kennis met de roepende en baltsende wulp. Opdracht geslaagd.

Tijdens de daaropvolgende ledenvergadering verwelkomden we twee nieuwe collega's in het Bestuur van onze regionale vereniging: Marc Lens uit Glabbeek en Ann Crabbé uit Bertem.

Op deze vergadering stelden we ook het jaarprogramma vast. Een breed werkingsprogramma met als gemeenschappelijk kenmerk: werken aan de uitstraling van de inspanningen die zoveel vrijwilligers dagelijks en volledig belangeloos leveren voor de uitbouw van natuur.gebieden in hun omgeving als dienst aan de gemeenschap. Drie accenten

springen eruit voor 2025. Inzet op grote publieksactiviteiten met als hoogtepunt de Walk for Nature 2025 op zondag 18 mei in de Abdij van Vlierbeek (Leuven), waarop we in dit tijdschrift nader ingaan. Een verenigingsbrede ledenwervingscampagne met twee luiken, nl. 'Leden werven leden' en later op het jaar 'Geef een lidmaatschap cadeau'. En tenslotte de uitrol van het concept Natuur.ambassadeur.

Draagvlak voor uitbouw natuur.gebieden is meer dan nodig

Natuurpunt is een brede ledenvereniging die het draagvlak voor de bescherming van natuur in je omgeving en voor de uitbouw van de vele natuur.gebieden wil belichamen. De uitbouw van al die natuurgebieden is het werk van vele vrijwilligers die van onderuit hieraan met hart en ziel en met veel energie werken in afdelingen en reservatenteams. Daar klopt het levende hart van de vereniging, kort bij de mensen en de buurten. Zij maken samen het onmogelijke waar zoals robuuste natuur in de Hagelandse- en Demervallei, de uitbouw van Aronst Hoek in de Getevallei, of de Groene Vallei. Dank zij dit engagement is er in het werkingsgebied van de Regionale Vereniging meer dan 4500 ha natuur. gebied gerealiseerd, die wordt beheerd i.f.v. biodiversiteit, natuurbeleving en de ecosysteemdiensten die deze natuurgebieden kunnen leveren.

■ Prachtige excursie 'Van Water en Wulp' in Aronst Hoek (Geetbets). Foto Ernst Gülcher

■ Geslaagde Algemene Vergadering van de Regionale in het kerkje van Grazen (Geetbets)

De actieve teams weten zich gesteund door een grote schare vrijwilligers en door de vele trouwe leden. In het werkingsgebied van de Regionale Vereniging hadden we eind 2024 niet minder dan 12 396 leden/gezinnen. In sommige gemeenten haalden we tot 5% van de gezinnen die ons werk ondersteunen door hun lidmaatschap.

Toch zijn we elke dag opnieuw verrast te moeten vaststellen dat vele natuurminnende mensen zich er niet van bewust zijn dat Natuurpunt een ledenvereniging is, én dat de uitbouw van de natuurgebieden maar kan gebeuren door de steun en het draagvlak van deze leden. Meer dan ooit is het nodig om dit draagvlak te vergroten. We zijn ervan

overtuigd dat de beste ambassadeurs voor ledenwerving de bestaande leden zijn. Jullie weten hoezeer we ons inzetten voor de uitbouw van deze gebieden. Jullie kunnen vrienden, familieleden, kennissen, burens uitnodigen om samen één van de vele natuurgebieden te bezoeken. En hen uitnodigen het werk van Natuurpunt te ondersteunen door lid te worden.

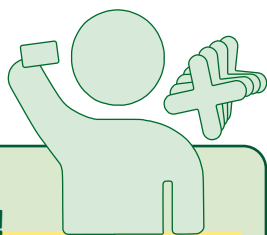
Leden werven leden: zo draag je bij aan de aankoop en uitbouw van de reservaten in je gemeente of regio

Geef de natuur vleugels: werf nieuwe leden. Jij als lid weet zoals niemand anders dat de natuur je nodig heeft. En andersom. Dat dankzij de 4500 ha door Natuurpunt beheerde natuurgebieden, waaronder er ongetwijfeld ook in jouw buurt, Oost-Brabant meer kleur heeft en er meer ruimte is voor natuurbeleving. Jij weet zoals niemand anders dat het heerlijk wandelen is in deze natuurgebieden en dat vele dieren en planten er een veilige thuis vinden. Met de steun van onze leden komen we op voor de natuur in Oost-Brabant en geven we nieuwe kansen aan de geëngageerde vrijwilligers om meer en betere natuur te realiseren.

Als lid van Natuurpunt weten we dat jij een hart hebt voor natuur. Overtuig familieleden, vrienden, kennissen en burens om effectief lid te worden van Natuurpunt. Voor € 38 ben je een jaar lang lid. **Voor elk nieuw lid dat nu geworven wordt in deze actie gaat er niet minder dan € 35 direct naar de afdeling voor de aankoop en uitbouw van de natuurgebieden in je gemeente.** Met jouw steun kunnen we meer natuur beschermen. Jij maakt écht het verschil!

Hugo Abts

voorzitter
Regionale Vereniging Natuur en Landschap,
Natuurpunt Oost-Brabant

Geef de natuur vleugels!

Spreek vandaag nog vrienden en kennissen aan en werf een nieuw lid voor 2025.

Lid worden kan direct via deze link

www.natuurpunt.be/ledenwervenleden

of via het scannen van de QR-code.

Breng zo eenvoudig het lidmaatschap in orde.

Walk For Nature

Ten voordele van de natuur in Leuven

09u00 BK zeisen

zo. 18 mei 2025

10u45 Symposium: stad in platteland
- grenzeloze liefde

9u tot 18u

13u30 Walk for Nature wandelingen
en familieactiviteiten

Abdij Vlierbeek, Leuven

MEER INFO?

Op de website

www.natuurpunt.be/agenda/walk-for-nature-2025-21772?date=18/05/2025

Boer zoekt natuur
Natuur zoekt boer

Walk For Nature

18 mei 2025 – Abdij van Vlierbeek

■ Abdij van Vlierbeek. Foto www.abdijvanvlierbeek.be

De abdij van Vlierbeek in Kessel-Lo bestaat 900 jaar en dat wordt gevierd! Een heel jaar lang zijn er exposities, muziekvoorstellingen en feestactiviteiten om het jubileum van deze historische site te vieren. De abdij kent ook een gevarieerd verenigingsleven waaronder sinds 5 jaar een lokale vrijwilligerswerkgroep Natuarpunt Vlierbeek.

Aangezien het beschermen en beheren van natuur en erfgoed ook in het DNA van de Regionale Vereniging Natuur en Landschap, Natuarpunt Oost-Brabant ingebakken zijn, was het idee zeer snel geboren om ook daar een grote publieksactiviteit te organiseren. Hiermee wil de vereniging ook de natuur op deze historische site in de bloemetjes zetten. In dit artikel stellen we deze abdij, het bijhorende historische landschap en onze werking kort voor.

Een waardevol beschermd landschap

Kessel-Lo was tot de jaren 1960 een landelijke gemeente nabij Leuven, die in 1977 fuseerde met de stad Leuven. Ondanks de sterke verstedelijkingsdruk heeft het gebied rond de abdij zijn landelijke karakter en erfgoedwaarde behouden. Dit heeft voor een groot deel te maken met het opstarten van een waterwinning begin jaren 1970. Hierdoor bleef de vallei van Vlierbeek gevrijwaard van bebouwing. Het omringende gebied werd in de daaropvolgende decennia steeds verder verkaveld en bebouwd. Dankzij de waterwinning is de vallei met haar abdij vandaag

■ Abdij Vierbeek in haar omgeving. Foto Pers stad Leuven

een belangrijke groene oase geworden, die een grote aantrekkingskracht uitoefent op wandelaars, fietsers en joggers.

De abdij en de omringende gebieden vormen reeds sinds 1939 een beschermd cultuurhistorisch landschap, waarbinnen de belangrijkste historische gebouwen en oude muren beschermd zijn als monumenten.

Een vergelijking van de actuele toestand met de Kabinetskaart van graaf de Ferraris uit de 18de eeuw, toont dat het landschap rond Vlierbeek goed bewaard is gebleven. Naast de abdij en het watersysteem herken je ook zeer duidelijk het patroon van de dreven, de natte centrale zone met hooilanden en de holle wegen die leiden naar de aangrenzende getuigenheuvelds met het Lindenbos en de historische landbouwzones met weilandjes, akkers en de 'Vlierbeekse' heide.

Sinds 2001 is ook het landschap buiten de abdijsmuren officieel beschermd als dorpsgezicht. Dit beschermingsbesluit benadrukt de historische waarde van het gebied.

Het laagste deel van de vallei was ooit een nat laagveen met soorten als wateraardbei, waterdriblad ... De oprichting van de abdij in de 12de eeuw bracht hier verandering in en leidde tot de ontginning van de "woeste gronden". Net zoals op veel andere plaatsen werd een uitgebreid netwerk van grachtjes aangelegd om het veen te ontwateren en maaibaar te maken als hooiland. Dit hydrologische systeem

■ Ferrariskaart Vlierbeek: centraal herken je de abdij met de hooilanden en aangrenzend de Kesselbergen.

sluit aan bij middeleeuwse ontginningspatronen die in de rest van Vlaanderen te vinden zijn en is hier uitzonderlijk goed bewaard gebleven.

Erg belangrijk voor de waterhuishouding was de watermolen net stroomafwaarts de abdij. Die verdween halfweg de 19de eeuw, maar drukte een belangrijke stempel op heel de stroomopwaartse vallei. Om de molen te voeden met water werd de natuurlijke beek in de middeleeuwen verlegd naar een hoger deel van de vallei. Vlak bij de abdij werd een stelsel van vijvers en grachten aangelegd om jaarrond, ook in de zomer, voldoende water te voorzien.

Natuurwaarden dankzij het historisch landschap

De natuurwaarden van Vlierbeek zijn dus nauw verweven met historische landschapsstructuren.

De natte valleizone bestaat momenteel vooral uit weilanden en populierenbossen. Tot begin jaren 1970 was heel de vallei echter een open landschap met slechts twee kleine veldbosjes, één in een voormalige verlaten vijver en een tweede eikenbosje wat verder in de vallei. Voor de rest domineerden hooilanden en weilanden de natte zone. Dotterhooilanden waren vroeger dominant, maar zijn door modernisering van de landbouw grotendeels verdwenen.

■ Bosanemoon in het valleibos. Foto Geert Sterckx

■ **Opgerold smaragdsteeltje op oude muur.** Foto Geert Sterckx

■ **Boomklever.** Foto Wim Vanparijs

■ **Veldkrekel.** Kensoort van heischraal grasland overleeft nog in de naburige tuinen. Foto Geert Sterckx

Enkele soorten zoals bosbies, echte koekoeksbloem en moerasspirea getuigen nog van dit verleden. Bijzonder is ook de massale bloei van bosanemoon. Deze soort is niet alleen gebonden aan bos maar ook aan historische hooilanden die nooit omgeploegd werden.

De voormalige populierenaanplanten evolueren geleidelijk naar meer gevarieerde loofbossen. De ondergroei is wel sterk vervuigd door gedaalde waterpeilen als gevolg van de waterwinning. Door het hoge aandeel oude populieren is er een groot aanbod van dood hout. Dat trekt veel holenbroeders aan zoals spechten, boomklever, boomkruiper.

Op de wat hogere valleigronden liggen akkers, net zoals op de historische kaarten. Van de ooit zeer rijke akkerflora resten nu nog slechts enkele soorten zoals klapproos, akkerviooltje, korenbloem, vooral in de bermen. De meest bijzondere soort, akkerleeuwenbek, komt alleen nog voor op een niet verharde stoep(!) in de directe omgeving. Erg bijzonder is ook het voorkomen van veldkrekel, een echte kensoort van heischraal grasland, die nog voorkomt in tuinen op de Schoolberg.

Ook in en rond de abdij zijn nog belangrijke natuurwaarden. Op enkele oude abdijsmuren vinden we nog typische muurplanten zoals muurleeuwenbek, muurvaren en het zeldzame mos "opgerold smaragdsteeltje". De slechtvalk is een jaarlijkse broedvogel op de kerktoeren en enkele oude zolders vormen de zomerblijven voor vleermuizen. De begraafplaats is door het uitdoven van grafconcessies en het extensief graslandbeheer uitgegroeid tot een hotspot voor droge schraalgraslanden met soorten als grote tijm, ruw vergeet-mij-nietje, knolboterbloem en klein vogelpootje.

Uitdagingen voor natuur en landschap

De belangrijke natuur- en landschapswaarden in Vlierbeek zijn voor een belangrijk deel te danken aan het statuut van beschermd landschap. Maar in het druk bewoonde en bebouwde Vlaanderen is het behoud ervan geen vanzelfsprekend feit.

De waterwinning zorgde op zich al voor een daling van het grondwaterpeil in de vallei. Deze daling wordt nog meer

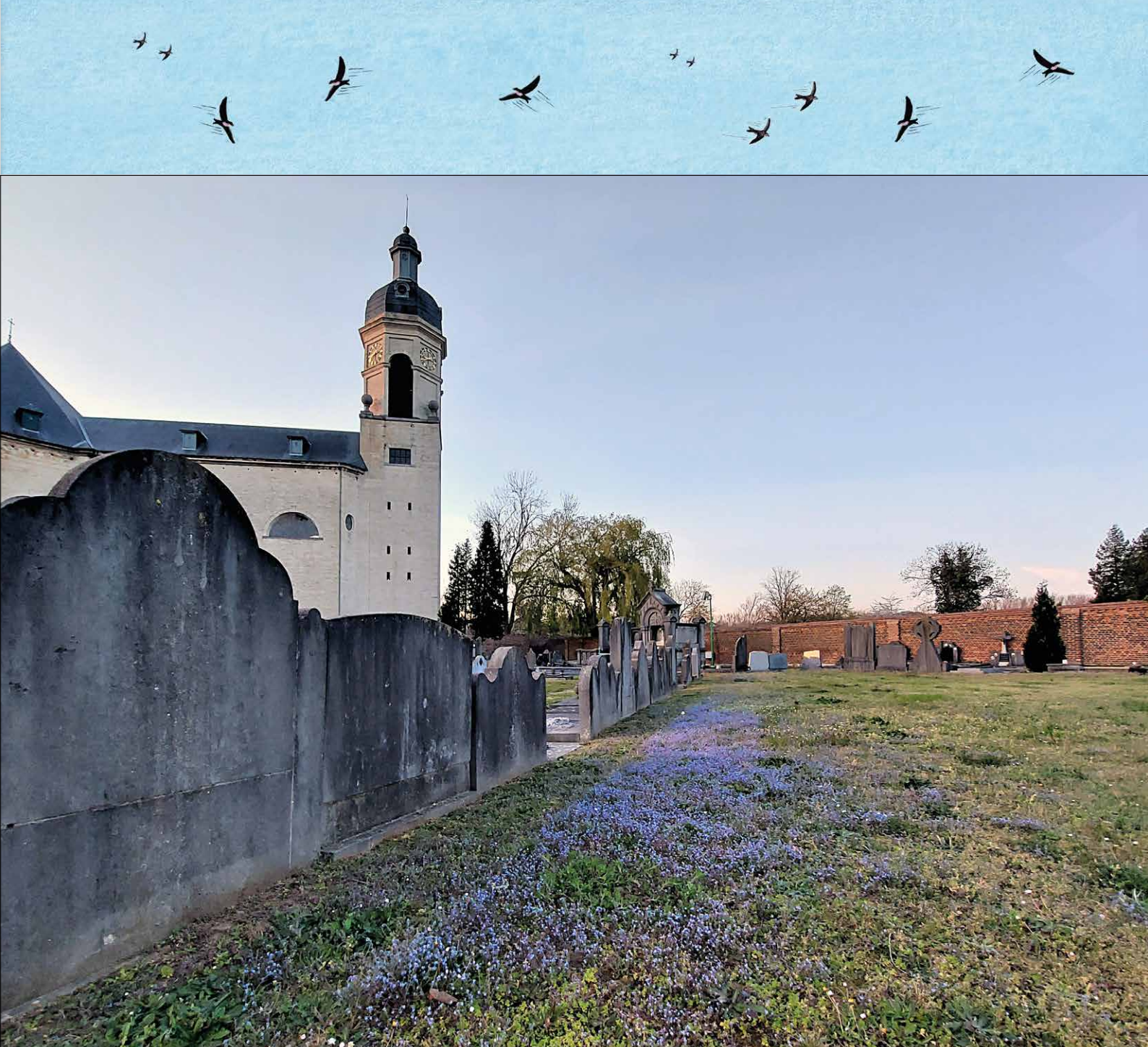
uitgesproken door de klimaatverandering en verharding van de infiltratiegebieden van het grondwater. Hierdoor zijn de diepere grondwaterlagen over een langere termijn duidelijk gedaald. Dat leidt tot droogvallen van de historische vijvers en tot veel vervuiling met braam en brandnetel in de valleibossen. Door de verharding en klimaatverandering nemen ook de overstromingen toe. Omdat de Molenbeek nog steeds erg vervuild is, leidt dit tot problemen voor natuur in de vallei en voor de waterwinning, en verder stroomafwaarts ook voor de grote vijver van het provinciaal domein. Ook het intensieve akkergebruik heeft een impact op waardevolle aangrenzende vegetaties en de kwaliteit van het ondiepe grondwater.

Van de historische hooilanden resteren nog enkele relictsoorten in bermen en open bosplekjes, maar goed ontwikkelde hooilanden verdwenen door het wegvallen van het historisch beheer van maaien en afvoeren. De begraafplaats is hierop een uitzondering: hier zorgt de groendienst van de stad Leuven voor een gepast gefaseerd maaibeheer waardoor zich zeer soortenrijke natuurlijke graslanden ontwikkelen.

Een andere uitdaging is de restauratie van de abdij. Dit is uiteraard een zeer goede zaak maar in de praktijk

■ **Voormalige hooilanden in de waterwinning.** Foto Geert Serckx

■ Ruw vergeetmijnietje op de begraafplaats. Het kerkhof is een hotspot voor droge schrale graslandsoorten geworden. Foto Geert Sterckx

blijkt het lastig om rekening te houden met waardevolle muurvegetaties of om genoeg rustige zones voor de vleermuizen te behouden.

Het gebied kent ook een zeer hoge recreatieve druk, door de aantrekkelijke abdijsite en de functie als groene long voor Leuven. Sluikstorten, zwerfvuil, loslopende honden en sluikpadjes zijn blijvende knelpunten.

Natuurpunt in actie

Om de lokale natuurwaarden te beschermen en verder te ontwikkelen is Natuurpunt Leuven gestart met een lokale werking in 2019. Alles begon met de schenking van een klein populierenbosje. Sinds 2024 beheren we de graslanden en bossen in de waterwinning, die eigendom zijn van de Watergroep. Het doel is om een deel van het historisch landschap en de kenmerkende waterelementen te herstellen. We betrekken bij het beheer mensen uit de buurt en geven hen zo reden om fier te zijn op hun landschap. Daarnaast organiseren we ook samenkomsten waar we

oude beheertechnieken terug onder de aandacht brengen zoals maaien met de zeis, en organiseren we ook begeleide wandelingen, knutsel- en bushcraft activiteiten.

De lokale afdeling nam het initiatief om voor en samen met alle betrokken eigenaars van het gebied een overkoepelend natuur- en erfgoedbeheerplan op te stellen. Dit bleek geen sinecure voor een gebied met zoveel betrokken openbare eigenaars, pachters en beschermingsstatuten maar het beheerplan is in 2024 afgewerkt en doorloopt nu de officiële goedkeuringsprocedure.

Het beheerplan biedt de kans om op een ruimer landschapsniveau de abdijsite en het omliggende landschap op te waarderen. Tegelijk willen we dit gebied aantrekkelijk houden voor recreanten en ook de meest kwetsbare natuur en erfgoedwaarden beschermen. Daarom komt er een gepaste ontsluiting en beheer van het gebied met wandelpaden, fietspaden, een speelbos en speelzones in de abdij.

Walk For Nature

Programma Walk for Nature, Vlierbeek

Op de Walk for Nature kan je met het hele gezin de natuur en cultuur in en rondom de Abdij van Vlierbeek komen beleven, proeven ...

Belgisch Kampioenschap zeisen

Voormiddag 9u00 - 10u45

Zeisers uit heel België nemen het ditmaal in teams tegen elkaar op. Het team dat de grootste oppervlakte en volume kan zeisen en ook afvoeren, wint. Achteraf zal er ook een competitie zijn om het mooist maaien en ook een wedstrijd waar een bosmaaier het opneemt tegen de zeis. Met dit treffen brengen we het zeisen opnieuw onder de aandacht. Dit oude ambacht is aan een revival toe en kan ook in jouw tuin handig zijn als je in je tuin met een plekje natuur aan de slag wil. Haal dus de zeis van je boma van onder het stof en kom eens kijken op het BK. In de namiddag zijn er ook drie sessies van een uur voor mensen die een korte introductie in het zeisen willen volgen. Een goede manier om tot rust te komen en iets goeds te doen voor de natuur.

Meer info: www.zeisteam.be voor het BK, inschrijven voor de sessies doe je via de activiteit op de website.

Plaats: boomgaard van de abdij van Vlierbeek, Leuven

■ Zeisen, tous ensemble. Foto Willem Laermans

Symposium

'Stad in platteland, grenzeloze liefde'

Voormiddag 10u45 - 12u30

Stad en platteland lijken in de hoofden van sommige mensen wel twee werelden. In de praktijk is er meer overlap tussen de twee dan we meestal denken. In dit symposium onderzoeken we de historische verbindingen en leefwerelden van de stad, het platteland en zoeken we samen een weg vooruit. Hoe kunnen we op een respectvolle manier in deze interactie tussen stad en platteland een maatschappelijk relevant beleid voeren rond natuur- en klimaatdoelen en onze voedselvoorziening?

We starten bij het ontstaan van onze steden in de middeleeuwen.

Dr. Bart Minnen neemt ons mee in de wereld van toen. We ontdekken dat de landbouw toen al best intensief was en voor een belangrijk deel ten dienste stond van een stedelijke (industriële) vraag. Daarnaast probeerden steden op verschillende manieren hun greep op het omliggende platteland te verstevigen. Meer en meer werden stedelingen er ook eigenaar van gronden.

■ Ferrariskaart Leuven: nog veel groen binnen de stad eind 18de eeuw

■ B. Slechtvalkjongen in de nestkast op toren van de abdijkerk.
Foto Wim Vanparijs
■ O. Koken met de natuur.
Foto Willem Laermans

■ Berm met knoopkruid en bruin zandoogje. Foto Geert Sterckx

Prof. Yves Segers toont hoe vanaf de 19de eeuw de omgekeerde beweging plaatsvond met moestuinen die in de stad binnengebracht werden. Anderzijds bleef de lokroep van het platteland aantrekkelijk; het werd gezien als een oase van groen en rust, maar ook als conservatiever en minder ontwikkeld dan de stad.

Met deze historische achtergrond op zak bekijken we wat vandaag speelt. Welke vragen en claims zijn er nu voor het platteland, zowel vanuit de stad als vanuit het platteland zelf? Zijn de boer van weleer en de natuur bedreigd, bestaat er nog wel iets als de stad en het platteland, of zit het meer in onze hoofden, los van waar we wonen?

Hugo Abts, voorzitter van de Regionale Vereniging Natuur en Landschap, Natuurpunt Oost-Brabant, en Ricky Focke, de Vlaamse stikstof intendant, nemen als natuur- en landbouwspecialist vanuit **het panel** het woord en schetsen kort vanuit hun achtergrond en ervaring wat er leeft. Hierbij zoeken ze wat een weg vooruit kan zijn om respectvol met elkaar om te gaan en zowel stad en platteland, en alles ertussen, de plaats en het beleid te geven die nodig zijn.

Hierna is het de beurt aan de mensen uit het publiek en zoeken we samen een positieve weg vooruit. Zo kan je mee aan tafel schuiven, je vraag stellen of je inzichten aandragen.

Een interessant symposium voor iedereen met een gezonde interesse in beleid en praktijk rond landbouw, natuur en landschap, sociologie, ruimtelijke planning, steden- en plattelandsbeleid ...

10u55: Verwelkoming

11u00: Dr. Bart Minnen, Steden en platteland in de middeleeuwen

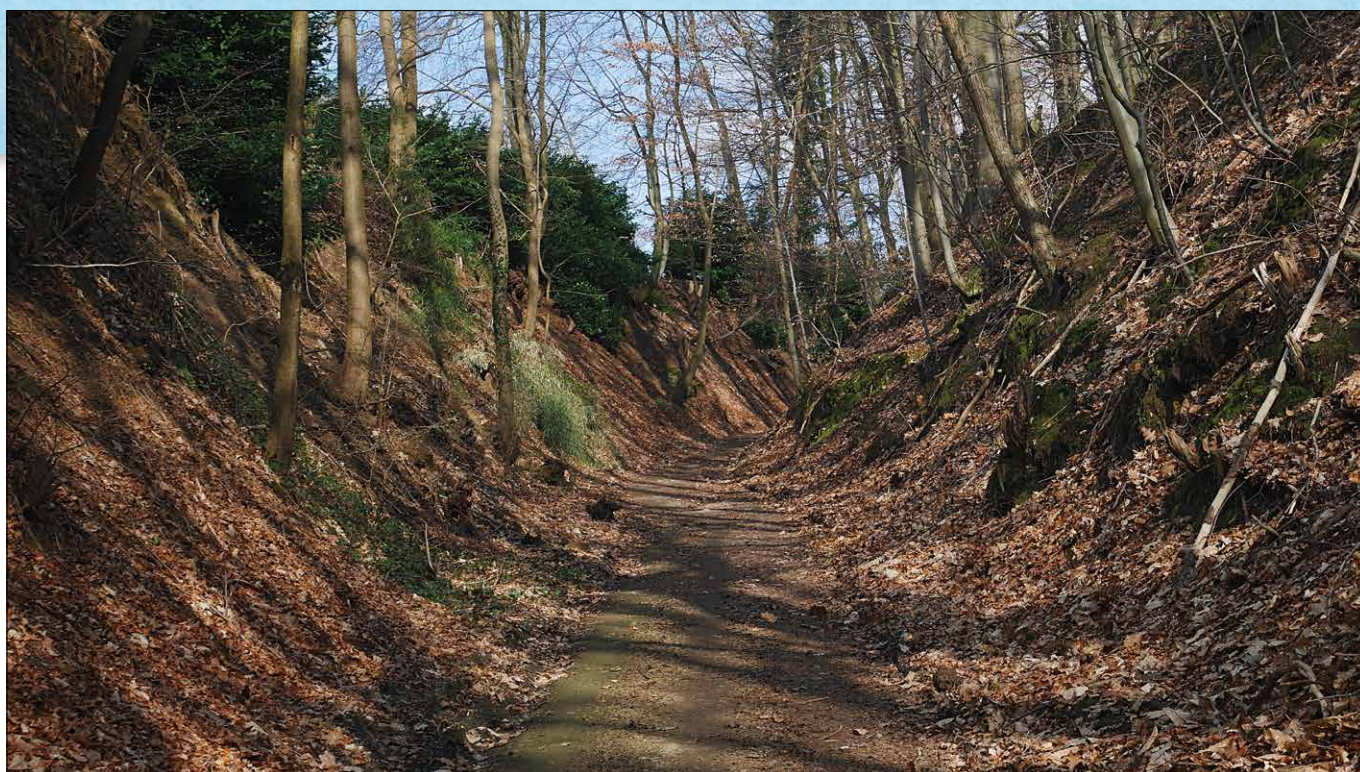
11u20: Prof. Yves Segers, Ontwikkelingen vanaf de 19de eeuw

11u40: start panel met Hugo Abts en Ricky Fokke

11u55: iedereen mag aanschuiven in het panel

12u30: einde met receptie en muziek van Capital Jazz

Plaats: Pandgang, Abdij Vlierbeek, Leuven

■ Holle weg doorheen de Schoolberg. Foto Geert Sterckx

Walk For Nature

Namiddag vanaf 13u30

Kom het landschap van de abdij ontdekken via activiteiten onder de kerktoeren en rondom.

We stippelden drie wandelingen uit. Deze kan je vrij starten tussen 13u30 en 15u30. Tussendoor kom je enkele van onze gidsen tegen die je info geven over de plaats. Er is een kleine wandeling van anderhalve kilometer die rolstoeltoegankelijk is en geschikt voor de families met kleine kinderen. De wandeling van 4,5 kilometer neemt je mee doorheen de vallei van Vlierbeek, holle wegen en de Schoolberg, een Diestiaanheuvel die mooi over de abdij uitkijkt en waar vroeger de Vlierbeekse heide lag. Op de lange wandeling van 8,5 kilometer maak je een extra lus in het mooie Linden- en Chartreuzebos.

Verder zijn er enkele thematische wandelingen onder begeleiding van een gids. Zo starten er om 13u30 en 15u30 wandelingen rond eetbare natuur waar herboriste Hadewijch Verhenne je de kneepjes van het vak leert in het veld. Voor anderstalige nieuwkomers die het Nederlands nog niet helemaal machtig zijn, richten we samen met Compagnie Cordial een wandeling in. Deze vertrekt om 14u00.

Als je terugkomt of liever niet wil wandelen, zijn er een heleboel activiteiten en infostandjes. Zo kan je de slechtvalk zien die op de toren van de kerk broedt. Houd je meer van een groter formaat, dan kan je een ritje maken met ons levende erfgoed, de Vlaamse paarden. Als een pistolet met humus of kaas je minder zegt, kan je ook in de boomgaard terecht voor een zelfgemaakte beignet met vlierbloesem of moerasspirea. Verder zijn er ook nog allerlei SNU!Tige knutsel- en bushcraft activiteiten voor kinderen en een zoektocht rond erfgoed. Dit alles wordt muzikaal op sfeer gebracht met optredens van Voskop die eigen Nederlandstalige muziek brengt en Marvin Dubois en Blackstone die je laten dansen op (Canadese) folkmuziek.

Walk for Nature: activiteiten

13u30 - 15u30 vrije wandelingen	Start aan het onthaal (naast de kerk)
13u30 en 15u30	Start wandeling eetbare natuur
14u00	Start wandeling anderstalige nieuwkomers
14u00, 15u00, 16u00	Het leven van hommels in de Grote boomgaard
14u00-17u00	Koken met de natuur: Kleine boomgaard
14u00-17u00	Knutselen voor kinderen
14u00, 15u00, 16u00	Zeisinitiatie (inschrijven)
15u00-17u00	Ritjes met de Vlaamse paarden
14u00-17u00	SNU!T: Bushcraft avonturenstok maken
16u00	Voskop muziek
17u30	Marvin Dubois en Blackstone muziek

PFAS

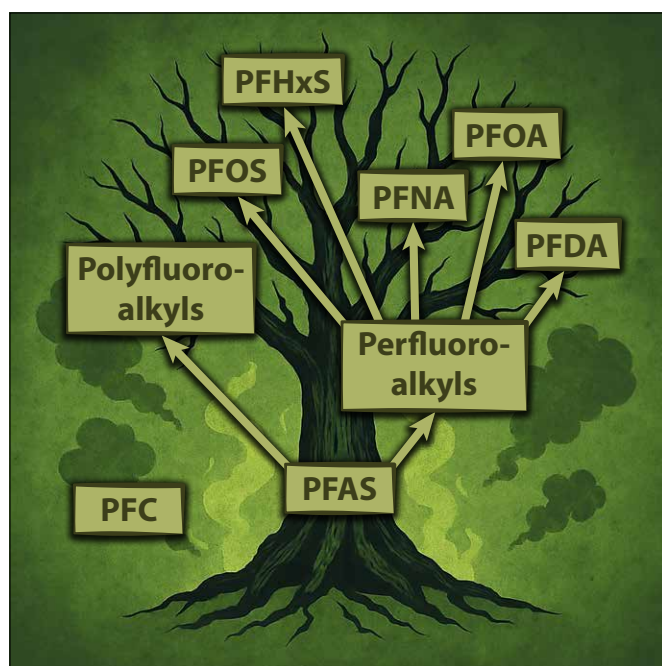
Poly en PerFluor Alkyl stoffen in onze regio

Ronald Jacobs

PFAS is een verzamelnaam voor meer dan 10.000 chemische stoffen. Ze zijn water-, vet- en vuilafstotend. Handig voor pannen die niet aanbakken en regenjassen die je droog houden. En gebruikt bij insectiden en herbiciden, blusschuim enz. Deze stoffen hebben een zeer lange levensduur, daarom noemen we ze ook "forever chemicals".

Wat valt er onder PFAS?

In onderstaand overzicht zie je de hoofdvertakkingen van PFAS.

Enkele van de bekendste PFAS-stoffen:

PFOS (Perfluorooctaansulfonaten): gebruikt in kledij en vele andere waterafstotende producten

PFOA-TFA (Trifluorazijnzuur): onafbreekbaar pesticide ook te vinden in het drinkwater.

PFBA: Perfluorbutaanzuur is een perfluoralkylzuur onder andere gebruikt door het bedrijf Tenneco in Sint-Truiden om de dampen van de chroombaden te onderdrukken.

PTFE (polytetrafluorethyleen): gebruikt als antiaanbaklaag in pannen. Volgens prof. De Boer moeten we voorzichtig zijn met pannen met een antiaanbaklaag omwille van de aanwezigheid van de PTFE polytetrafluorethyleen. Zodra er krasjes in zitten, moet je hem weg doen. Vooral pannen met schilfertjes zijn gevaarlijk, omdat je dan kleine stukjes teflon (PTFE) binnenkrijgt. Je kan beter bakken met stalen en keramische pannen zonder antiaanbaklaag.

■ Stamboom perfluoralkyl- en polyfluoralkylstoffen

Het PFAS onderzoek staat ook nog in zijn kinderschoenen en verschillende PFAS-stoffen worden nog niet onderzocht en er wordt ook nog geen rekening gehouden met mogelijke reacties van een PFAS-cocktail.

PFAS in ons drinkwater

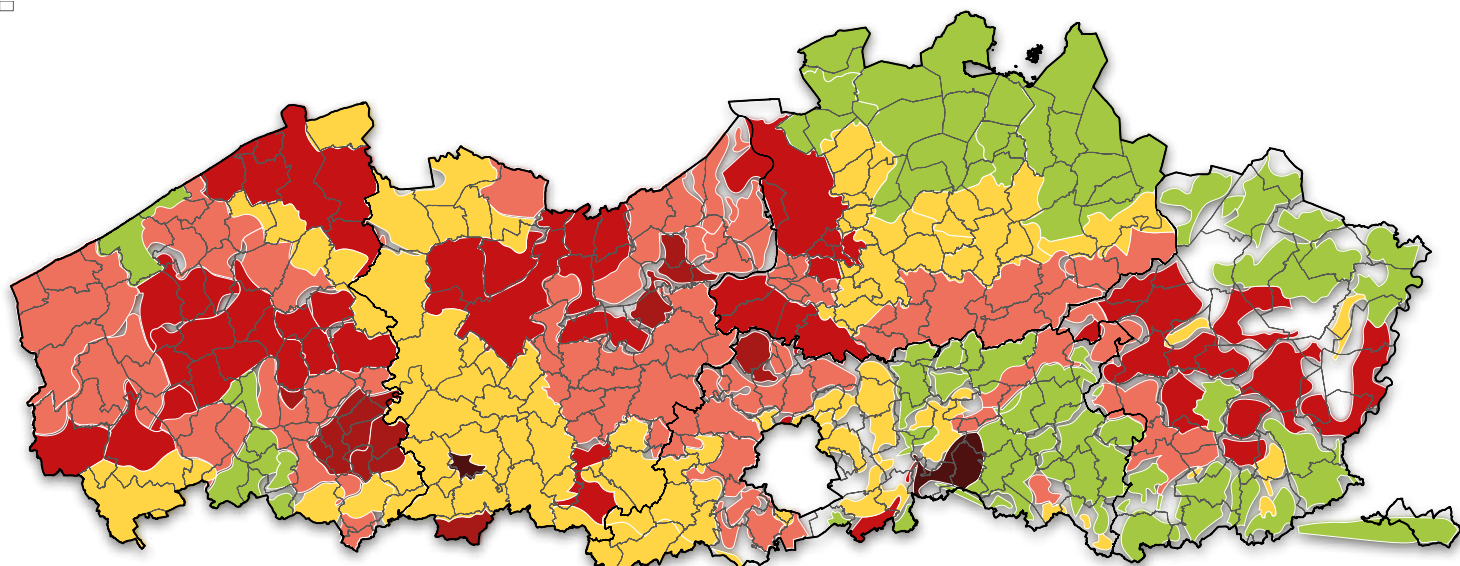
Volgens het zeer grondige onderzoek van Thomas Goorden van de onafhankelijke journalistenvereniging Apache (www.apache.be) zit in de helft van Vlaanderen te veel PFAS in het water dat uit de kraan komt! Waarbij enkele gemeenten ten zuidoosten van Leuven het slechtst scoren in onze regio. Ook roept het vragen op dat er blijkbaar met kortere (snellere afbreekbare) PFAS weinig tot geen rekening wordt gehouden.

Wat zit er nog allemaal in ons water? Want we weten enkel wat we meten...

PFAS ook in het oppervlaktewater van de Demerstreek

De beleidswerkgroep van onze Regionale Vereniging Natuur en Landschap, NPOB werd eind januari door een coalitie van Greenpeace, Climaxi, de Limburgse Milieukoepel en grootouders voor het klimaat gevraagd om samen met professor Jacob de Boer (één van de belangrijkste Europese

PFAS-specialisten) een uiteenzetting te geven over de PFAS-problematiek van de Melsterbeek. Omdat deze waterloop ook door ons werkingsgebied loopt en via de Gete uitmondt in de Demer, ging de beleidswerkgroep graag in op deze uitnodiging. We maken ons immers al jaren zorgen over de waterkwaliteit in deze beek en steunden door de jaren heen diverse acties van Natuurpunt Limburg en de Limburgse Milieukoepel om dit probleem onder de aandacht te brengen. De Melsterbeek wordt immers al tientallen jaren vervuild met chroom en vele andere PFAS-stoffen van het Truiens schokdemperbedrijf Tenneco. Omdat de rivier over bijna gans haar lengte (35 km) door de fruitstreek stroomt, is ze ook een hotspot van veel PFAS-pesticiden. Uit staalnames van de Vlaamse Milieu maatschappij (VMM) blijkt dat de vervuiling bijzonder ernstig is, met alle gevolgen voor mens en milieu. De waterloop is bovendien niet alleen een probleem voor het oostelijk deel van ons werkingsgebied, maar ook voor Limburg en Vlaanderen. Het water van de Melsterbeek stroomt in de Gete te Halen waarna het via Demer, Dijle en Rupel in de Schelde terecht komt. We lezen dan ook onrustwekkende berichten in de stroomgebiedbeheerplannen van de Demer.

■ PFAS in ons drinkwater in Vlaanderen. Bron: Thomas Goorden/Apache

■ Niet gedetecteerd
 ■ 1/2 x
 ■ 1 x (grenswaarde)
 ■ 2 x
 ■ 4 x
 ■ 8 x of meer

Onderstaande vaststellingen van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid over het Demerbekken spreken boekdelen (<https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/demberbekken/toestand/oppervlaktewaterkwaliteit/chemische-toestand>).

Stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 - Demerbekken

Prioritaire stoffen

Enkel de **zware metalen** worden op bijna alle Vlaamse en lokale waterlichamen 1^e orde bemeten. Nikkel wordt op de middenloop van de Demer (thv Hasselt) en op de Munsterbeek overschreden... Kwik in biota, een zogenaamde alomtegenwoordige stof, haalt nergens de norm.

In de benedenloop van Demer en Gete worden te hoge waarden gemeten voor fluorantheen, een stof die tot de **PAKs** behoort.

Het **pesticide** (herbicide) aclonifen scoort slecht op de Begijnebeek. Het insecticide Dichloorvos mag niet meer gebruikt worden als gewasbeschermingsmiddel maar wordt wel nog overschreden op meerdere waterlopen: Mombeek, Munsterbeek, bovenloop en benedenloop Demer, Melsterbeek.

Andere alomtegenwoordige stoffen die slecht scoren zijn het insecticide heptachloorepoxyde, de vlamvertragers polybroomdifenylethers en het gefluorideerde oppervlakteactieve stof perfluorooctaansulfonzuur.

Andere specifieke verontreinigende stoffen

Naast de prioritaire stoffen zijn er ook nog andere specifieke verontreinigende stoffen, waarvoor geen Europese norm bestaat en die juridisch onder de 'ecologische toestand' vallen. Slechts enkele van deze stoffen worden bemonsterd.

In het Demerbekken zijn er onder meer voor volgende stoffen overschrijdingen van de norm voor:

- de herbicides flufenacet (Herk, Gete, Melsterbeek), en diflufenican (Herk, Mombeek, Winge, Velpe, Melsterbeek, Begijnebeek, Gete);
- het krachtige insecticide parathion op de benedenloop van Gete en Demer (is afkomstig van stroomopwaarts want dit mag enkel gebruikt worden voor fruitteelt);
- uranium (oa in de Melsterbeek, Getes, bovenloop Demer);
- kobalt (in diverse waterlopen: bovenloop, middenloop, benedenloop van de Demer, Getes, Mombeek, Begijnebeek ...);
- Zink op de Mangelbeek (owv historische vervuiling; hiertoe is een bodemsanering lopende);
- Barium op Herk, Kleine Gete, Melsterbeek.

Biota: metingen ook beangstigend

Biota zijn de levende organismen in een gebied of ecosysteem, dus de planten, dieren, zwammen, micro-organismen ...

We geven hier enkele resultaten die representatief mogen genoemd worden.

Voor cis-heptachloorepoxide (een insecticide) werd in 2016 de hoogste concentratie in baars gemeten in de Demer, nl. 0.6 µg kg⁻¹ vg (microgram per kg vers gewicht), een overschrijding van de biota MKN (milieukwaliteitsnorm) met factor 80. De hoogste concentratie in paling werd gemeten in de Melsterbeek, nl. 16.1 µg kg⁻¹ vg, een overschrijding met factor 2400. En in 2022 verdubbelde deze concentratie zelfs.

De hoogste gemiddelde kwikconcentratie werd gemeten in baars uit Zenne I en in paling uit Demer VII. Ook de Melsterbeek zit als gebruikelijk bij de slechtste leerlingen van Vlaanderen met een normoverschrijding van de MKN van 750% (kwik is een persistente giftige stof: de levensduur ervan is onbeperkt!). Blootstelling aan hoge kwikniveaus kan extreem schadelijk zijn voor de menselijke gezondheid en het milieu. Op 14 juli 2023 heeft de Europese Commissie daarom een voorstel aangenomen voor een herziening van de kwikverordening om het gebruik van kwik in de EU verder te beperken. Ook de VN wil een totaal verbod.

Concreet: de situatie in de Melsterbeek

De Melsterbeek is een beek in de Belgische provincies Limburg en Vlaams-Brabant (Geetbets). Ze ontspringt in Gingelom en mondt na ca. 35 km nabij Donk in de Gete.

Specifiek voor de Melsterbeek leert het dashboard van de VMM ons dat de vervuiling bijzonder ernstig is.

DASHBOARD VMM

Overschrijding (Biota)
Polybroomdifenylether
Perfluorooctaansulfonzuur
Fluorantheen
Kwik
Heptachloor+epoxide
Benzo(a)pyreen
Overschrijding specifiek
Barium
Diflufenecan
Dimethoaat
Flufenacet

MELSTERBEEK I+II : VL11_207

Knelpunten

referentiejaar 2021

Parameter(s) met overschrijdingen in oppervlaktewater en de grootte-orde van hun bronnen

Parameter	Bedrijven & diensten	Depositie	Historische verontreiniging	Huishoudens	Landbouw	Meerdere bronnen	RWZI
Diflufenican							
Dimethoaat							
Flufenacet							
Fosfor, totaal							
Geleidbaarheid (20°C)							
Heptachloor+epoxyde (biota)							
Kwik, totaal (biota)							
perfluorooctaansulfonzuur (PFOS) (biota)							
Polybroomdifenylether, totaal (6) (biota)							
Stikstof, totaal							

Grootte-orde van hydromorfologische knelpunten

Type druk	Alluviale processen	Bedding
Hydromorfologische wijziging		

Gekwantificeerde emissies	geen significante druk	kleine druk	middelgrote druk	grote druk
Niet gekwantificeerde emissies	gekende druk	onbekende druk		
Hydromorfologische druk	knelpunt	groot knelpunt		

■ Ronald Jacobs bij de Melsterbeek.
Bron: Nieuwsblad, 23 juni 2021

Het lijstje van gevaarlijke stoffen die in te hoge hoeveelheden werden gevonden in de Melsterbeek wordt bij iedere studie die we vonden langer en ernstiger. Wij geven hier toelichting bij slechts enkele van de vele gevaarlijke en kankerverwekkende stoffen ter illustratie.

Voor oppervlaktewater zijn de meetresultaten afhankelijk van het waterdebiet en het moment van de lozingen. Desondanks lezen we dat op basis van het waterdebiet de concentratie van het zeer kankerverwekkende benzo(a)pyreen in Vlaanderen het hoogst is in de Melsterbeek. (Benzo(a)pyreen is afkomstig van geloosd afvalwater van industrieën zoals staalfabrieken en aluminiumfabrieken.

Verder werd voor PBDE's de hoogste concentratie ook gemeten in de Melsterbeek PBDE's zijn vlamvertragende chemicaliën die sinds 2004 in de EU en de VS verboden zijn.

Het water uit de beek wordt ook gebruikt voor het bewateren van landbouwgronden en geraakt zo in onze voedselketen. Bovendien loopt het via Gete, Demer, Dijle, Rupel en Schelde doorheen Vlaanderen naar de zee.

Effecten op de bodem van de waterloop

De rivierbodem toont ons echter het duidelijkst hoe groot het probleem is, want veel van deze PFAS-stoffen binden zich aan de bodem en blijven er quasi onbeperkt zitten.

De bodemanalyse geeft dan ook het meest duidelijke zicht op de situatie. Toen we op zoek gingen naar literatuur en metingen van de bodemvervuiling viel ons oog ook op de parlementaire vragen van 2022 tot 2024 van Ludwig Vandenhove, Mieke Schauvliege en Karolien Grosemans, die hun ongerustheid uitten over de chemische toestand van de Melsterbeek. Wat ons verbaasde was dat de de antwoorden enkel over de vervuiling aan de monding spraken. Dit vonden we vreemd want dit is de plaats waar het probleem al sterk verdund is. Iedereen die begaan is met de waterkwaliteit weet dat de meest

vervulde plek na het RWZI (rioolwaterzuiveringsstation) van Runkelen bij Sint-Truiden ligt omdat PFAS niet uit het water gezuiverd kan worden. Minister Demir en Brouns probeerden de resultaten van de PFAS-vervuiling genomen aan de monding te minimaliseren als niet-alarmerend. De metingen voor de verschillende PFAS-stoffen in de bodem lagen rond de 25 (ug/kg ds). Doch de metingen in Runkelen van 2022 waarover iedereen zwijgt, liggen allemaal enkele duizenden procenten hoger! Ondanks de verbijsterende resultaten werden er daar geen nieuwe stalen genomen.

Wat met af te graven grond van de Melsterbeek?

Intussen is er een plan om de waterloop 'op te waarderen', wat dat ook moge betekenen. Er is nood aan een nieuwe en veiligere weg naast de waterloop. VMM gaat van dat plan gebruik maken om de oevers af te graven en de weg heraan te leggen. De grondwerken aan de oevers en het eventueel plaatsen van speeltuigen voor kinderen baarden ons echter zorgen. We vroegen aan VMM hoe men zou omgaan met de zwaar vervuilde grond van de oevers. Bleek dat de ingenieurs niet op de hoogte waren van de ernstige bodemvervuiling! We lazen letterlijk dat er geen

Stoffen die de normen overschrijden in de Melsterbeek	Belangrijkste gebruik
Polybroomdifenyylether, totaal (Biota)	Vlamvertragende stof
Perfluorooctaanzuur (Biota)	Water en vetafstotend
Fluorantheen (Biota)	Industrie
Kwik (Biota)	Pesticiden en fungiciden
Heptachloor + epoxide (Biota)	Insecticide
Benzo(a)pyreen (Biota)	Industrie
Barium, opgelost	Insecticide (o.a.rattenvergif), industrie
Diflufenican	Traag afbrekende herbicide
Dimethoaat	Insecticide die vergiftiging kan veroorzaken
Flufenacet	Herbicide die niet mag gebruikt worden op 20 m van een waterloop en in erosiegevoelige gebieden

■ Doodgespoten oever. Merk ook op hoe dicht de fruitplantage tegen de oever staat en wat daar aan insecticiden, fungiciden e.a. gespoten wordt, onvermijdelijk in bodem en water terecht komt.

Belangrijkste bronnen van PFAS: industrie en pesticiden

Bedrijven zoals Tenneco kregen in het verleden steeds toestemming voor afwijkende lozingsnormen. Normen die honderden tot duizenden procenten hoger lagen dan de toegestane normen. Bovendien lijkt het erop dat de burger straks voor de opkuis zal betalen en dat de vervuiler met de winst op zak de plaat poetst.

Maar minstens even erg, zo niet ernstiger is de vervuiling door pesticiden. Nog steeds worden oevers dood gespoten en staan er kilometers fruitbomen op de oevers en tegen de weg. Fruitbomen worden per seizoen ongeveer 30 keer bespoten en veel van die stoffen vinden via het water hun weg naar de bodem en de omringende percelen, en uiteindelijk naar de zee met alle gevolgen van dien voor alle leven en

het milieu. Het water uit de waterlopen wordt ook gebruikt voor het bewateren van landbouwgronden en geraakt zo in onze voedselketen.

Helaas zit PFAS ook in kuisproducten, verf, vlekverwijderaars enz.

Het is dus duidelijk dat er dringend een PFAS-stop moet komen, indien we de gezondheid van onszelf en de toekomstige generaties en van natuur en milieu niet voor eeuwen willen belasten.

Wist je dat het Vlaamse Agentschap Zorg en Gezondheid adviseerde om kinderen niet in zeeschuim te laten spelen omwille van de aanwezige PFAS-stoffen?

verontreinigingshypothese van toepassing is. *“Aangezien er in de regio geen PFAS-verdachte activiteiten plaatsvinden, is de kans klein dat er in het vaste deel van de aarde een verontreiniging met PFAS zou voorkomen”*. Wij wezen VMM dan ook op haar eigen cijfers die in vele verschillende rapporten de Melsterbeek als één van de meest vervuilde waterlopen in Vlaanderen bestempelen. Ook bleek uit de stabilisatiestudie dat de grond met PFAS, chroom en andere gifstoffen vervuild is. Merkwaardig genoeg werd toen geconcludeerd dat de vervuiling perceelsgebonden zou zijn en afkomstig van de elektriciteitscabine in de buurt. Volgens de deskundigen aan wie we dit voorlegden, is dit totaal ongeloofwaardig. VMM besloot om enkel de grond afkomstig van deze percelen af te voeren en besliste om niets te doen bij de oeverwerken aan de andere percelen.

Aldus steekt men de kop letterlijk in het zand voor de tal van schadelijke stoffen die te vinden zijn in de bodem en oever van de Melsterbeek. We hebben dit aangekaart bij OVAM en de dienst besloot nu om de Melsterbeek prioriteit te geven in een onderzoek en in 2025 met resultaten te komen.

We houden jullie op de hoogte.

Je kan de actie ‘Stop PFAS’ ondertekenen van de Bond beter Leefmilieu.

Demerwerkgroep volgt Sigmawerken verder kritisch op

■ Demer. Foto Kevin Feytons

Op 27 maart blies de uitgebreide Demerwerkgroep van de Regionale Vereniging Natuur en Landschap verzamelen in Aarschot. Een 40-tal actievelingen en geïnteresseerden waren present.

Sigmawerken Demer terug actueel

De waterwerken aan de Demer in het kader van het Sigmaplan zijn in een nieuwe stroomversnelling gekomen. Oude meanders zijn recent aangesloten ter hoogte van de Demerbroeken tussen Zichem en Testelt. De volgende paar jaren zal dat gebeuren tussen Gelrode-Betekom en Werchter. Deze plannen houden heel wat kansen in voor herstel van de valleinatuur. Gelukkig hebben beleidsmakers ondertussen ingezien dat het geen zin heeft om met een steeds rechttere en ingedijkte rivier het water zo snel mogelijk naar de zee af te voeren. Een onmogelijke en ongewenste piste, zo waarschuwt ook onze vereniging al decennialang. Het terug laten meanderen van rivieren en het herinschakelen van natuurlijke overstromingsgebieden is op zich dan ook een logische keuze. Dit komt sterk aan bod in het Sigmaplan dat overstromingen in woongebied in het Scheldebekken wil vermijden.

Kritische bedenkingen

Na de desastreuze zomeroverstromingen in 2021 maakten we een kritische analyse van de huidige Sigmaplannen. Wordt waterberging niet te veel toegespitst op de natuurgebieden alleen? Waardoor deze onnatuurlijk hoog en veelvuldig overstroomd. En dat zelfs in de zomerperiode wanneer vogels nog broeden, insecten actief zijn en planten bloeien. En het water met de zomerwarmte snel zuurstofloos is en alle leven verstikt. En met water dat sterk is vervuild. Moet niet veel meer overstromingsgebied worden ingeschakeld? Of veel meer werk gemaakt worden van water vasthouden van aan de bron? En neerslagwater

vooral te laten infiltreren in plaats van af te voeren? Waardoor ook de slinkende grondwaterreserves kunnen aangevuld worden. Valleigebieden zouden dan in de zomer niet overstroomd. Of delen zouden alleszins droog blijven waardoor dieren nog de kans hebben er naar toe te vluchten.

Specialisten van onze vereniging werden hierin gehoord door de ingenieurs van de bevoegde Vlaamse Waterweg en het Agentschap Natuur en Bos. Een intensief -en soms moeizaam- overleg kwam tot stand. Belangrijke bijstellingen konden uiteindelijk worden doorgevoerd. Binnen de mate van het mogelijke natuurlijk, de Vlaamse ruimtelijk (wan)orde speelt iedereen parten. Alle partijen zullen bij andere waterbeheerders pleiten voor meer maatregelen stroomopwaarts om daar reeds het water af te remmen. Ook om een versnelde en verbeterde waterzuivering door te voeren. Het landschappelijk aspect en het erfgoed zal terecht meer aandacht krijgen in de uitvoeringsplannen.

Wat staat er te gebeuren?

Op de vergadering in Aarschot werden de stand van zaken en de vervolgstappen van het Sigmaplan toegelicht. Belangrijk voor de natuur in de vallei is ook het – zo veel als mogelijk – herstellen van de grondwatertafel. Het inschakelen van de oude meanders en het aanleggen van een aantal 'vaste' drempels in de rivier zou een hele verbetering betekenen, zeker in de zomers met recorddroge jaren zoals er een aantal geweest zijn het afgelopen decennium. Aan bod kwamen ook een aantal maatregelen voor specifieke (zeldzame) soorten zoals de grote modderkruiper en kwabaal. Naast een gezonde rivier is het voor veel vissen belangrijk dat ze zonder hindernissen via beken en grachten naar de natte of overstroomde delen van de vallei kunnen opzwemmen om daar te gaan paaien.

De Universiteit Antwerpen onderzoekt de ontwikkelingen van watergebonden fauna en flora onder invloed van de Sigmawerken. De eerste resultaten bleken alvast veelbelovend. Ook hiervan wordt onze Demerwerkgroep op hoogte gesteld zodat we - op basis van veel concrete soortenkennis bij onze leden - waardevolle adviezen kunnen verstrekken.

Naast de 'vernatuurlijking' van de Demer zelf zullen ook een aantal maatregelen voor de kleine waterlopen zoals de Grote laak tussen Aarschot en Tremelo, de Moutlaak te Gelrode, de Weerderlaak te Rillaar en de Laarbeek tussen Zichem en Messelbroek aan bod komen. Eerder werden al een aantal omleidingen uitgevoerd aan de bovenloop van de Leytsgracht in Molenstede waardoor de stroomafwaarts gelegen Demerbroeken minder vervuild water te slikken krijgen.

De beheerplannen voor de natuurgebieden langs de Demer tussen Diest en Aarschot moeten uiteraard rekening houden met het nieuwe waterbeheer. Ze werden ook in grote lijnen toegelicht aan de aanwezigen. De goedkeuring van het natuurbeheerplan ligt momenteel voor bij Vlaams minister Jo Brouns.

We blijven alert

De Demer stond steeds mee centraal in de werking van onze vereniging. We zijn uiteraard verheugd dat na decennia van verloedering de weg naar het herstel volop is ingezet. Dagdagelijkse opvolging en opvolging door onze vereniging blijft echter nodig om op de ingeslagen weg verder te gaan. Dat is de missie van onze Demerwerkgroep waarvoor we de steun van zoveel mogelijk leden en geïnteresseerden nodig hebben.

Iedereen die geïnteresseerd is om mee te draaien in de Demerwerkgroep, overlegmomenten of infoavonden en thematische excursies bij te wonen, kan zich aanmelden op het secretariaat van de vereniging:
npob@natuurpunt.be,
of bij Saskia van den Berg, berglinden@qsources.be
of Linda Scheerens, linda.ronny@skynet.be

■ Demermeander. Foto Kevin Feytons

Diest heeft de natuur in het hart

Op dit moment zijn verschillende vrijwilligers regelmatig op pad in Diest om de natuur een handje te helpen. In het ene geval gaat het om padden, kikkers en andere amfibieën. Om ze te helpen om veilig de plek te bereiken waar ze hun eieren afzetten en zo zorgen voor nageslacht. In het andere geval gaat het om het monitoren van de Chinese wolhandkrab, een exoot die juist onze natuur bedreigt.

Paddentrek

Nu al voor het derde jaar wordt er in de tijd van de paddentrek een overzetactie georganiseerd aan de Saspoort en het Begijnhof van Diest. Door de grillige temperaturen verschilt het aantal geholpen amfibieën sterk per dag. Sinds het begin van actie telde Jan Paenhuysen (coördinator van de paddenoverzet in Diest) voor het seizoen 2025: 159 overgezette padden, waarvan 51 wijfjes, 107 mannetjes en 1 onbekend geslacht, 8 verkeersslachtoffers.

"Vergeleken met vorig(e) ja(a)r(en) zijn de resultaten tot nu toe zeer bemoedigend", vertelt Jan. "Er zijn minder verkeersslachtoffers. Er zijn (ook proportioneel) meer wijfjes. Ons werk draagt dus duidelijk bij tot de instandhouding en bescherming van de paddenpopulatie aan Stadswallen en de Saspoort".

Gelukkig hoeft Jan dit niet allemaal alleen te doen, elke dag krijgt hij hulp van verschillende vrijwilligers. Jan legt uit: *"het zijn meestal mensen die hier in de buurt wonen die een paar avonden per week een handje toe steken. Het overzetten van de padden is heel interessant voor kinderen, vandaar dat moeder Hanne met haar enthousiaste kroost Nette en kleine Louis al verschillende keren is komen helpen".* Jan zelf is wel iedere dag op post. *"Ik woon in het Begijnhof dus voor mij is het echt naast de deur".* Jan voert alle gevonden dieren in op de site Waarnemingen.be. Natuurpunt (en andere organisaties als het INBO en universiteiten) kunnen deze gegevens dan later gebruiken om de verspreiding van soorten te bestuderen en aanwijzingen te krijgen voor het toe- of afnemen van soorten. Ook de invloed van klimaatverandering kan afgeleid worden uit de ingevoerde gegevens. En vroegtijdige waarschuwing voor invasieve uitheemse soorten en het monitoren van ziektedragers is hierdoor mogelijk.

Wolhandkrabben: een schadelijke exoot

Het monitoren van een invasieve uitheemse soort is het doel van het tweede project in Diest waarvoor enkele vrijwilligers gedurende 3 maanden tweemaal per week op pad zijn in Molenstede. Sinds enkele jaren is de Chinese Wolhandkrab duidelijk in opmars in Vlaanderen. De krabben hebben voor de voortplanten water nodig dat vrij zout is. Dat milieu vinden ze in het Schelde estuarium. De jonge krabben kunnen echter heel goed overleven in zoet water. Het duurt 4 tot 5 jaar voor de krabben volwassen zijn en gedurende die tijd trekken zij vanuit de Schelde via de waterlopen landinwaarts. Eerst geholpen door de getijdenwerking, later op eigen kracht kunnen zij grote afstanden afleggen. Ook voor deze dieren is er een duidelijk trekseizoen waar te nemen. Nu, in het voorjaar trekken de jonge dieren stroomopwaarts, in het najaar trekken de volwassen dieren weer stroomafwaarts richting het Schelde estuarium.

■ Chinese wolhandkrab. Bron: Nieuwsbrief VMM, 25 mei 2023

Vallen voor het wegvangen van de krabben

In Aarschot ligt een permanente val sinds er een enorme toename was van krabben vanaf ca. 2019. Daar worden honderden krabben per week uit gehaald. En meer stroomafwaarts in het probleem nog veel groter. Paul Van Loon van de VMM volgt in onze regio de opmars van de wolhandkrabben. Hij vertelt: *“Het probleem begint echt wel grote vormen aan te nemen. In de permanente val in Grobbendonk kunnen we de krabben niet eens meer tellen. Daar halen we in het trekseizoen enkele tonnen krabben per dag uit de val. Het gaat dan om zeker 17 000 exemplaren per dag”*. Geruststellend vervolgt hij: *“zoveel gaan jullie er in Molenstede niet zien. De val ligt nu een week en er is nog geen krab in gevallen. Ik verwacht dat jullie een tiental krabben per week vinden”*. Op onze vraag wat er met de krabben gebeurt, zegt Paul: *“de krabben uit Molenstede worden ingevroren en gaan naar de universiteit van Antwerpen voor onderzoek. De krabben die we in Grobbendonk vangen worden ook ingevroren en gaan dan naar de zoo om te voederen aan de dieren”*.

De wolhandkrabben zijn een probleem omdat ze visetjes en jonge vissen eten en daardoor onze inheemse riviervissen bedreigen. Ook zitten ze vaak in waterplanten, die eten ze niet direct maar ze knippen erin met hun scharen waardoor de planten sterven. En geen waterplanten is geen eten of schuilplaats voor vissen en ander waterleven. Waar de krabben massaal aanwezig zijn, zijn ze een probleem voor koelinstallaties of waterzuiveringen omdat ze in de machines terecht komen. Het is dus belangrijk om op te volgen hoever de krabben al het binnenland in komen.

De mobiele krabbenval ligt nog niet lang in Molenstede, dus resultaten zijn er nog niet. Tussen half maart en begin juni zullen verschillende vrijwilligers de val 2x per week bezoeken. Een update over het resultaat in Molenstede volgt dus later.

■ Paul Van Loon bij de wolhandkrabval in Grobbendonk

Analyse beleidsplan open ruimte Tremelo

Marc Van Liefferinge, Natuurpunt Tremelo

Het Beleidsplan Ruimte Tremelo met de twee geselecteerde beleidskaders, nl. kernversterking en open ruimte, is in 2024 door het vorige gemeentebestuur opgemaakt en goedgekeurd. Het is een heel positief en ambitieus plan, maar veel ideeën en voorstellen lijken ons onuitvoerbaar. Immers het nog steeds geldende gewestplan van 1977 blijft het almachtige beleidsdocument. Daardoor blijft de druk op de open ruimte bestaan, wat betekent dat alle rood ingekleurde

bouwperven van lintbebouwingen nog kunnen worden volgebouwd.

De positieve elementen uit het beleidsplan ruimte

- Eén van de positieve actiepunten in het plan is de herbestemming van de woonuitbreidingsgebieden ten voordele van open ruimte.
- De opmaak van een groenplan wordt voorzien. *Natuurpunt wenst dat daar een degelijk bermbeheerplan mee wordt opgenomen. Dit is reeds een verplichting voor alle Vlaamse gemeenten sinds 1984...*
- De gemeente wenst samen met de bovenlokale overheden te werken aan het integraal waterbeleid en natuurherstel in de vallei van de Laak en de Raambeek. *Natuurpunt Tremelo vraagt daarbij een heraanpak van de bron van de Britspoel- en de Bruggelandebeek aan de Grote Laakbeek.*
- De gemeente wenst een beleidsplan trage wegen uit te werken. *Natuurpunt Tremelo hoopt op een heropstart van de 11 jaar geleden gestopte werkgroep trage wegen.*
- De gemeente zal het werk voortzetten inzake het RUP zonevrije recreatie. *Natuurpunt Tremelo rekent op compensaties voor verloren gegane open ruimte en natuur.*
- Landbouwclusters als connector van open ruimte. De gemeente wil landbouwers stimuleren om in te zetten op de aanleg van bloemenranden, kleine landschapselementen, houtkanten en trage wegnetwerk. *Natuurpunt Tremelo stelt dat landbouwers, via de Vlaamse Landmaatschappij, meer dienen gestimuleerd te worden om beheersovereenkomsten af te sluiten voor meer biodiversiteit en onderhoud van kleine landschapselementen. De uitbouw van een bufferzone/ bloemenrand van 5 à 10 meter op de rand van de waterlopen is nuttig om te vermijden dat pesticiden en meststoffen in het oppervlaktewater terecht komen.*

De negatieve elementen uit het beleidsplan ruimte

- De druk op de open ruimte blijft bestaan vermits het ruimtebeslag zal blijven toenemen. Er zijn nog zowat 1000 onbebouwde percelen in Tremelo-Baal waar nog kan op gebouwd worden en dit ten koste van groen en open ruimte. Nergens staat in het plan hoe men concreet de ongebreidelde verspreide bebouwing gaat tegengaan.
- Het idee om de woonuitbreidingsgebieden met elkaar te verbinden als groenblauw netwerk *is onmogelijk te verwezenlijken.*
- De realisatie van groenblauwe netwerken via private tuinen is *moeilijk/onmogelijk te realiseren.*
- De gemeente ziet groenblauwe verbindingsopties tussen de vallei van de Vijverbeek met de Putten van Fonteyn via Villa Heideburg naar de ecologisch waardevolle restanten van de Raambeek. *Volgens Natuurpunt Tremelo is dit onmogelijk te realiseren.*
- De lintbebouwing op het gewestplan is vanuit de kern van de gemeente Tremelo en Baal in alle windrichtingen kwistig toegepast en blokkeert zo de realisatie van open ruimte verbinding en verweving tussen bestaande groengebieden.
- Watergevoelige openruimtegebieden (WORG's) worden niet omgevormd tot bouwrijpe gebieden met de hulp van de hogere overheid. Ze hebben nochtans als doel de bescherming van het watersysteem en het voorkomen van overstroming van woningen. *Natuurpunt Tremelo stelt vast dat bouwen in overstromingsgebied toegelaten blijft.*
- De gemeente maakt geen kernaftakening op kaart. Er is geen duidelijke lijn getrokken rond het dorpshart en dorpswijk om een gedifferentieerd beleid te kunnen voeren.
- De gemeente pleit voor recreatie en beleving van onze groene identiteit. *Natuurpunt Tremelo wijst erop dat sportactiviteiten moeten gebeuren met respect voor natuur en bos, wat heden niet altijd het geval is, zeker in de omgeving van het natuurgebied Balenberg.*
- De gemeente wenst met de bovenlokale overheden mee te werken aan waterpeilbeheer en de waterkwaliteit door o.a. in te zetten op riolering. *Natuurpunt Tremelo stelt dat aan het huidige tempo van sanering van de huishoudelijke afvalwaters, de doelstelling van de Europese Kaderrichtlijn Water niet zal behaald worden tegen 2027. Een stevige stroomversnelling is nu nodig.*

Besluit

Het nieuwe beleidsplan Ruimte zal op het terrein geen grote positieve veranderingen teweegbrengen. Het proces van inname van de resterende open ruimte en versnippering van natuur zal immers nog zeker 15 jaar verder evolueren ondanks de mooie visies, beloftes en acties vervat in dit beleidsplan Ruimte Tremelo.

Korstmossen op Bolloheide, Tremelo

Korstmossen op bomen zijn een goede graadmeter voor stikstof afkomstig uit landbouw, autoverkeer en industrie. In Vlaanderen is de lucht op veel plaatsen zo sterk verontreinigd met stikstofverbindingen dat de korstmossenbegrøeiing op bomen daar bijna geheel door bepaald wordt. Vervuilde gebieden zijn te herkennen aan gele korstmossen op laanbomen; in bossen zijn de bomen vaak bedekt met algenslijm. Door de vervuiling komen gevoelige korstmossen, zoals eikenmos en baardmossen, steeds minder vaak voor. Uit Europees onderzoek bleek dat te veel stikstof bovendien schadelijk is voor de economie en het milieu.

Korstmossen lijden onder stikstofuitstoot

Korstmossen hebben vooral last van ammoniak, een gasvormige stikstofverbinding die vooral vrijkomt uit mest, maar ook uit autoverkeer. Het gas lost gemakkelijk in regenwater op en slaat dan neer. Korstmossen hebben geen wortels en nemen voedingsstoffen met het gehele oppervlak op. Ze leven letterlijk van de lucht. Zwevend stof en vervuiling bepalen daarom sterk of een soort ergens kan groeien, of niet. In de jaren zeventig en tachtig waren er door de zure regen grote gebieden in ons land waar helemaal geen korstmossen op bomen groeiden, de zogenaamde epifytenwoestijnen. Oorzaak daarvan was zure

regen, veroorzaakt door de zwaveluitstoot van fabrieken. In de jaren negentig verbeterde de luchtkwaliteit, waardoor korstmossen massaal terug kwamen. De vervuiling met stikstof is echter nog steeds hoog, waardoor een groep van dertig tot veertig gevoelige soorten nog steeds achteruit gaat. Maatregelen om de hoeveelheid stikstof uit de landbouw af te laten nemen zijn goed merkbaar aan de korstmossen, maar langdurig onderzoek van korstmossen door een aantal provincies laat zien dat gevoelige soorten hier nog niet van profiteren. Het is daarom nodig om de uitstoot van stikstofverbindingen nog verder terug te dringen.

■ Portugese alg

Op expertiseronde in Bolloheide

Indien we op expertiseronde gaan in de Bolloheide zie je vooral vier soorten op de schors van bomen:

- Een minder algemeen verschijnsel op boomstammen is de oranje verkleuring die op de foto op vorige bladzijde te zien is. Het gaat hier om een **oranje alg**, meestal de **Portugese alg** of Oranjerood groenwier. Ongeveer vijftien jaar geleden is deze zuidelijke soort naar het noorden gekomen, meegelift met klimaatverandering. Je ziet hem wel eens op nog rechtopstaande stammen, maar meestal op liggend dood hout. Vooral eik is zeer geliefd. Het is een draadalg uit het geslacht *Trentepohlia*. Dat zijn groene algen die door fotosynthese hun energie krijgen. Deze Portugees heeft echter heel veel carotene kleurstof in zich, die het groene chlorofyl onzichtbaar maakt. Als je het voelt, is het of er een zacht tapijtje over de schors ligt.
- De **gewone poederkorst** of *Lepraria incana* is een poedervormig, groenblauw korstmos, dat vooral op vervuilde boomvoeten, op hout of op schors veelvuldig voorkomt. Deze soort komt voor op beschaduwde tot halfbeschaduwde plaatsen met een hoge luchtvochtigheid. De vermeerdering gebeurt door kleine stukjes die losraken en worden meegevoerd door de wind.

■ Schriftmos

■ Bosschildmos

■ Gewone poederkorst

- **Gewoon schriftmos** of *Graphis scripta*. In de periode 1900-1950 was *Graphis scripta* in Nederland en Vlaanderen nog een algemene soort, maar al in de periode 1951-1980 was de soort hier zeldzaam geworden. De achteruitgang werd voor de periode 1900-1997 op meer dan 75% geschat. De sterke achteruitgang van de soort sinds 1900 plaatste hem in 1998 in de categorie 'bedreigd' op de Rode Lijst. Omdat hij in zijn toenmalige verspreidingsgebied wel algemeen voorkwam en zelfs leek toe te nemen en de SO₂-belasting sterk aan het dalen was, werd door de opstellers van de Rode Lijst echter niet voor zijn voortbestaan gevreesd. Op de nieuwe Rode Lijst (*Aptroot 2011*) staat de soort niet meer, en volgens de nieuwe criteria van deze lijst zou de soort ook in 1998 niet op de Rode Lijst zijn gekomen.
- **Bosschildmos** is een veel op bomen voorkomende korstmos in de Bolloheide. De bosschildmos is een bekende soort in gematigde bossen over de hele wereld. Het kan worden gevonden groeiend op rotsachtige uitsteeksels en bomen in een grote verscheidenheid aan habitats. Individuen kunnen behoorlijk groot worden en kunnen gezellig zijn, waarbij ze grote maten of platen vormen op geschikte oppervlakken. Zoals andere korstmossen, zal de bosschildmos krimpen en hard worden wanneer vocht schaars is.

Tekst en foto's: Roelant Lauwers

Snuit-er-op-los!

Dé buitenpret-dag met workshops voor kinderen én hun (groot)ouders.

Zaterdag 3 mei 2025, Holsbeek en Rotselaar

Ben je een sporenzoeker? Wil je meer weten over bomen? Of kies je voor iets lekkers? Liever iets weven of een armband toveren? Misschien toch kriebeldiertjes zoeken? Wil je graag meer weten over vlinders? En waarom niet een zintuigenzoektocht?

Heb je zin in een leuke, ontspannende en boeiende namiddag, kom dan naar onze Snuit-er-op-los-dag. Natuurpunt Rotselaar en Natuurpunt Holsbeek organiseren samen deze buitenpret-dag, speciaal voor lagereschoolkinderen en een ouder of grootouder.

Wanneer? Zaterdag 3 mei 2025 van 13u30 tot 17u00

Waar? We komen samen aan het educatief natuurcentrum Weltevrete, in het Dunbergbroek te Holsbeek. Voorbij de brug over de Winge in de Molenbaan te Rotselaar is er een kleine parking. Maar het is makkelijker met de fiets.

Prijs? Leden zijn gratis, niet-leden betalen € 5/persoon

Inschrijven: Om een goede dagplanning te kunnen maken is vooraf inschrijven verplicht: www.natuurpunt.be/agenda/snuiteroplos-21129

Meer info: - sigrid.zaman@gmail.com
- martinegerits1@gmail.com
- larssmout@gmail.com

Kom mee workshoppen op onze SNUIT-dag

**Zaterdag 3 mei
13u30-17u**

Weven
Vlindervinders
Bosreuzen
Sporenzoekers
Brandarmband
Kriebeldiertjes
Zintuigenzoektocht
Lekkernijen uit de natuur

Natuuracademie

Mens en natuur verbinden

sept' 25
-
okt' 26

Ontdek de natuurgids in jezelf

In de opleiding Natuurgids werk je rond een brede waaier aan thema's. Je ontdekt hoe dieren, planten en landschappen samenleven en je krijgt een stevige basis rond ecologie en natuurbeheer. Tijdens de lessen gidsvaardigheden leer je hoe je een boeiende wandeling uitstippelt en groepen gidst. Daarnaast ga je regelmatig op excursie met ervaren gidsen en bezoek je natuurgebieden in de buurt.

Praktisch

De cursus loopt van 18 sept 2025 tot 3 okt 2026, met lessen op donderdag van 19u30 tot 22u30 en excursies op zaterdag van 9u tot 12u. Tijdens de schoolvakanties zijn er meestal geen lessen.

Leslocatie

Café 't Verlof
Kard. Mercierstraat 23
3200 Aarschot

Programma

Het (voorlopige) programma vind je terug op onze website.

Inschrijven

op www.natuurpunt.be/natuurgids
Zoek op 'Natuurgids Aarschot'

De standaardprijs voor de cursus bedraagt 455 euro. Er zijn verschillende tarieven van toepassing.

In samenwerking met

- Natuurpunt Aarschot
- Natuurpunt Begijnendijk
- Natuurpunt Rotselaar
- Natuurpunt Tielt-Winge

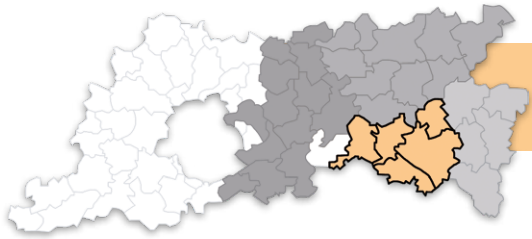
Contact

Leen Maes • Vormingsconsulent Natuuracademie
0489 89 64 33 • leen.maes@natuurpunt.be

V.U. Natuurpunt Natuuracademie vzw, Ann d'Heedene, Coeststraat 11, 2800 Mechelen, foto's: Wim Dirckx
ON 0409154512, RPR Ondernemingsrechtbank Antwerpen, afdeling Mechelen, info@natuurpunt.be, www.natuurpunt.be

met de steun van Vlaanderen
verleend veld

Uitreiking Gouden Gors 2025 aan Eddy Stas

Naar jaarlijkse traditie werd tijdens de jaarvergadering van Natuurpunt Velpe-Mene een **'Gouden Gors'** uitgereikt. Voor 2025 was dat aan Eddy Stas, voorzitter van Natuurpunt Hoegaarden, voor de jarenlange volgehouden inzet. Eddy lag in de tachtiger jaren mee aan de basis van de oprichting en uitbouw van Natuurpunt Hoegaarden dat onmiddellijk in actie schoot voor de bescherming van de holle wegen. De Marollenweg was toen een volledig volgestorte holle weg. Dus toog de afdeling aan het werk om het stort in de Marollenweg op te ruimen. Wie nu door deze prachtige trage weg wandelt, heeft er geen idee van dat deze weg ooit 'volledig afgeschreven' was en het door de actie van Natuurpunt Hoegaarden was dat deze terug gerehabiliteerd werd. Daarna volgde in de aanloop van de ruilverkaveling Hoegaarden de inventarisatie van de holle wegen. Dit resulteerde in een prachtig symposium in het café 'Bij Odette' rond de holle wegen en de aanwezige natuur in het ruilverkavelingsgebied.

Toen werd de basis gelegd om de lopende ruilverkaveling door te lichten en voorstellen te doen voor aanpassing van de plannen. Die kwamen neer op de uitbouw van natuurlijke structuren op de erosiegevoelige hellinggronden zoals in Rosdel en de Menevallei, de schrapping van een reeks ontsluitingswegen die door de valleien zouden lopen en het behoud van holle wegen. Begin de jaren negentig werd een grote tentoonstelling opgezet in het Kapittelhuis tijdens de palmzondagprocessie en de daaropvolgende weken. Samen met Jaak Geebelen was Eddy de motor achter de actie voor meer natuur in deze ruilverkaveling. Wat nu vanzelfsprekend lijkt, nl het prachtige natuur- en wandelgebied Rosdel en Menevallei, was toen allesbehalve evident. Dank aan Jaak en Eddy: jullie hebben het verschil gemaakt.

Maar Eddy is vooral vergroeid met Meldertbos en de redding ervan. Eerst was er de grote kaalkap van het oude eikenbos en de percelen langs de Meerstraat waar nog luidop gedacht en gewerkt werd aan een verkaveling. Samen met Frank Doperé, Jaak Geebelen, Luc Briesen werkte Eddy aan de bescherming. Dit leidde in 1987 effectief tot de bescherming van het Meldertbos als landschap. Ondertussen is Meldertbos uitgegroeid tot een eldorado van unieke biodiversiteit en het leefgebied van vele zeldzame plant- en diersoorten. Tegelijkertijd zijn de oude erfgoedelementen mee geïntegreerd in de natuur en is Meldertbos een groene long en wandelgebied midden in het dorp. Eddy is hier de toegewijde conservator.

Sinds zijn pensionering heeft het engagement van Eddy een tweede adem gekregen. Binnen Natuurpunt Hoegaarden is een dynamisch team tot stand gekomen met Jef Verhoeven, Bert Bollens, Paul Vannuffel, Dieter Bauwens en uiteraard Eddy Stas. De 5 van Hoegaarden zijn zeer beslagen in de opvolging van de wilde bijen, de vlinders en insectenpopulatie en vormen samen het nachtvlinderinventarisatieteam, zeg maar de 'mottenvangers' die het wondere en zeer biodiverse nachtleven in Hoegaarden letterlijk op de kaart zetten.

■ v.l.n.r.: Hugo Abts, Eddy Stas en Margriet Vos. Foto???

Na de ruilverkaveling Hoegaarden is Eddy altijd zeer alert en kritisch gebleven, nu voor de ruilverkaveling Willebringen, en had hij bijzondere aandacht voor de holle wegen, de landschapselementen en het oud oorlogs- en ander erfgoed. Eddy kan je alle details vertellen (en zich behoorlijk druk maken over de teloorgang) over de Culot 1- en Culot 2-banen, restanten van een oorlogsvliegveldje uit WO II op het plateau van Honsem, en over de oude kasseiwegen in kwartsiet van Overlaar (de zgn Rossekoppen).

Eddy was en is een trouwe aanwezige op de maandelijkse vergadering van de afdeling en/of reservatenwerkgroep. In heel het proces rond de ruilverkaveling Willebringen dat op deze vergaderingen de laatste jaren voortdurend aan de orde kwam, bleef Eddy een koele minnaar van de ruilverkaveling die ons allen telkens opnieuw bij de les hield.

Mensen zoals Eddy, maken het verschil voor de toekomst van natuur en landschap in de streek.

Eddy, dank je wel voor meer dan 40 jaar inzet!

Natuurpunt Velpe-Mene 2024 in enkele kerngetallen

- **Historische uitbreiding** van de reservaten binnen Natuurpunt Velpe-Mene met meer dan 109,5 ha in totaal en een groei tot 683 ha oppervlakte beheerde natuurgebieden. Specifiek binnen de ruilverkaveling Willebringen gaat het om 101,8 ha met uitbreidingen van volgende natuurgebieden: Aardgat te Tienen, Snoekengracht te Boutersem, Mene-Jordaan te Meldert, Hoksem en Willebringen, Hazenberg-Molensteen en Velpevallei in Opvelp. Daarnaast werden er uitbreidingen gerealiseerd in Tiens Broek (5,24 ha), Bierbeekse Vallei, Spoorwegzate Hoegaarden en Brongebieden van de Vossel.

■ Aardgat. Foto Jürgen Bernaerts

- In 2024 werd over niet minder dan 7 ha effectief aan **bosuitbreiding** gedaan, nl. de bebossing in de Getevallei in Groot Overlaar (4 ha) en 3 ha in percelen aansluitend bij bestaand bos in Glabbeek. Op de percelen verworven in de ruilverkaveling zullen er 18,3 ha in de nabije toekomst worden bebost.
- We werken aan het **Waterlandschap Velpevallei** en rond de visievorming Getevallei. In 2025 zullen hier concrete resultaten op vlak van hydrologisch herstel gerealiseerd worden.
- Qua **waarnemingen** was 2024 een bijzonder jaar met een reeks unieke of zeldzame waarnemingen die het belang van de beheerde gebieden aantonen.
- **Fondsenwerving** voor aankoop natuurgebieden 2024. Gezien de grote uitbreiding van de gebieden met de daarbij behorende noodzakelijke financiering was er veel aandacht voor de fondsenwerving. Op het project 3997 Velpe-Mene bij Natuurbeheer Beheer werden rechtstreeks niet minder 443 individuele giften voor een totaal bedrag van € 79 646 geregistreerd.
- Natuurpunt Velpe-Mene telde eind 2024 niet minder dan **1694 leden**

Vooruitblik 2025

- Ook in 2025 is er een **gevarieerd jaarprogramma** met een 20-tal grote publieksactiviteiten. Deze zijn te vinden op www.velpe-mene.be
- 2025 wordt vooral het jaar van de viering van het **gouden jubileum van de Snoekengracht** op zondag 4 mei. Ondertussen verscheen in het eerste nummer van 2025 een uitgebreide bijdrage rond 50 jaar Snoekengracht.
- Verdere uitbouw van **Landschapscentrum De Gors** als kloppend hart van een boeiende afdelings- en gebiedswerking in de streek
- Lancering **natuur.ambassadeurs** met een initiatie cursus voor de afdeling in Bierbeek.
- **7 visiedagen** rond natuurbeheer in onze natuurgebieden: zie p. 30 van het vorig nummer van dit tijdschrift
- **ledenwerving** met specifieke folders.

■ Snoekengracht in bloei. Foto Paul Van Nuffel

Natuur.ambassadeurs starten binnen Natuurpunt Velpe Mene

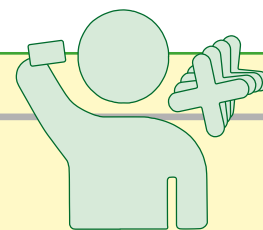

14 aspiranten

volgden de initiatie cursus voor natuur.ambassadeur Velpe-Mene in Bierbeek. Na de derde les volgden lesexcursies op het terrein in o.m de volgende natuurgebieden: Hazenberg (Opvelp), Rosdel of Menevallei (Hoegaarden/Meldert), Paddenpoel en Rozendaalvallei (Bunsbeek en Vissenaken), Koebos (Lovenjoel/Pellenberg) en Terrassenlandschap Kuntich.

Nieuwe kandidaat natuur.ambassadeurs kunnen steeds contact opnemen: hugo.abts@gmail.com.

Campagne Leden werven leden

**Natuurpunt Velpe-Mene doet mee
en steunt hierdoor aankoop 101,6 ha bijkomend natuurgebied in de afdeling**

Geef de natuur vleugels: werf nieuwe leden!

Voor elk nieuw lid dat nu geworven wordt, gaat er van het lidgeld niet minder dan € 35 naar de aankoop en uitbouw van de natuurgebieden in Velpe-Mene. Met je steun kunnen we meer natuur beschermen en de uitbreiding met 101,6 ha natuurgebied in Velpe-Mene realiseren.

Lid worden kan via de onderstaande link of via de QR-code:

- www.velpe-mene.be/lidworden
- Scan de QR-code

Zomerwerkdagen Natuurbeheer Velpe-Mene 2025

De zomerperiode is klassiek ook de periode van de werkdagen vrijwillig natuurbeheer in onze reservaten. Binnen de Afdeling Velpe Mene houden we week na week een werkdag en doen zo om beurt de verschillende gebieden aan.

We doen een oproep aan geïnteresseerden. Al doe je maar mee aan één werkdag, je bent welkom en je bent nodig. Want zonder de inzet van vrijwilligers kunnen we niet de gewenste resultaten behalen.

Za 14 juni 2025: Zomerwerkdag De Zeyp,

9u00 tot 13u00, kruispunt Heirbaan/Doelaagstraat, Glabbeek-Attenrode

Info: Robin Guelinckx, 0476 53 05 37

Za 21 juni 2025: Zomerwerkdag Weterbeek,

9u00 tot 16u00, brugje Weterbeek Weterbeekstraat, Bierbeek

Info: Esther Buysmans, 0475 33 51 70

Za 28 juni 2025: Zomerwerkdag Koebos,

9u00 tot 16u00, Gravenveldstraat, Lovenjoel

Info: Esther Buysmans, 0475 33 51 70

Za 5 juli 2025: Zomerwerkdag Aardgat,

9u00 tot 16u00, ingang Aardgat Gripenwegstraat, Tienen

Info: Robin Guelinckx, 0476 53 05 37

Za 12 juli 2025: Zomerwerkdag Rozendaalbeekvallei,

9u00 tot 16u00, Metselstraat naast nr. 12, Vissenaken

Info: Luc Nagels, 0495 33 42 09

Za 26 juli 2025: Zomerwerkdag Mene-Jordaan,

13u30 tot 17u00, perceel Molenstraat, Meldert

Info: Hugo Abts, 0476 77 70 37

Za 2 augustus 2025: Zomerwerkdag Zwarte Bos,

9u00 tot 16u00, Zwartehoekstr t.o. nr 12A, Bierbeek
Indien droge zomer kan de werkdag verplaatst worden naar Bierbeekse vallei/Beekstraat. Dan parkeren in Bergstraat t.h.v. Gareelstraat, Bierbeek

Info: Esther Buysmans, 0475 33 51 70

Za 30 augustus 2025: Zomerwerkdag Zijpveld Kleinbeekvallei,

13u30 tot 17u00, te bereiken Leuvensesteenweg 623 via Klottenbergstraat - Zijpstraat, Kuntich

Info: Robin Guelinckx, 0476 53 05 37

Za 6 september 2025: Zomerwerkdag Meldertbos,

13u30 tot 17u00, zij-ingang Meldertbos langs Meerstraat, Meldert, tgo voetbal

Info: Eddy Stas, 0474 70 44 70

Za 13 september 2025: Zomerwerkdag Rosdel,

9u00 tot 17u00, Kaubergbroek en Meiveld, Hoegaarden

Info: Hugo Abts, 0476 77 70 37

Boekvoorstelling

'Biografie van DE STEENUIL – Godin van de Nacht' met Joeri Cortens

Woensdag 14 mei 2025, 19u30 - Natuur.huis De Gors, Metselstraat 75, Vissenaken

Auteurs: Dries Van Nieuwenhuyse en Ronald van Harxen

Geïllustreerd door: Joris De Raedt

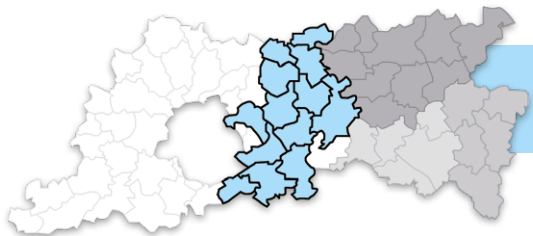
Uitgeverij: Terra Lannoo

Jarenlang werd in de Lage Landen onderzoek gedaan naar onze kleinste uil, hetgeen resulteerde in tal van ontdekkingen. Al deze lokale kennis, aangevuld met alle gepubliceerde onderzoeken door de eeuwen heen, leidde tot de meest complete bundeling van inzichten over deze soort in het Nederlandse taalgebied. Het is dan ook heuglijk nieuws dat we het boek kunnen presenteren aan een ruimer publiek tijdens een unieke voorstelling met mediafiguur Joeri Cortens van Natuurpunt. Zo komen we op een ludieke en interessante manier meer te weten over onze koddigste uilensoort.

Meer info en een gesigneerd exemplaar reserveren: degors.be/steenuil

Inschrijven voor de presentatie: Philippe Smets, 0475 60 55 43, philippe.smets3@telenet.be

Goudjakhals op weg naar de Druivenstreek

13 maart 2025 – Nieuwsbericht Natuurpunt

De goudjakhals is vanuit Zuidoost-Europa aan een opmars bezig. Er wordt verwacht dat de soort binnen de volgende zeven jaar in België opduikt. Onze natuurgebieden in de Druivenstreek vormen een geschikt biotoop voor deze toppredator.

Komt de wolf naar de Druivenstreek of toch zijn kleinere neef de goudjakhals? Op die vraag kregen we antwoord tijdens de lezing over de komst van de wolf, georganiseerd door Natuurpunt Druivenstreek in Tervuren. Wat blijkt: het Nationaal Park Brabantse Wouden is niet geschikt voor een roedel wolven om er zich te vestigen. Maar de goudjakhals, die langzaam zijn opmars maakt vanuit Zuidoost-Europa, zou daar wel in kunnen slagen. Het meldpunt 'Welkom Jakhals' werd alvast opgericht.

Zo'n zeventig aanwezigen hingen aan de lippen van de oprichter van 'Welkom Wolf'. Jan Loos bewees een begenadigd spreker te zijn die met de nodige lach en traan zijn publiek op sleeptouw neemt. Wie zich al verheugde op een roedel wolven in de achtertuin werd helaas teleurgesteld. De Brabantse Wouden zijn te klein, te druk én er is te veel jacht op everzwijn.

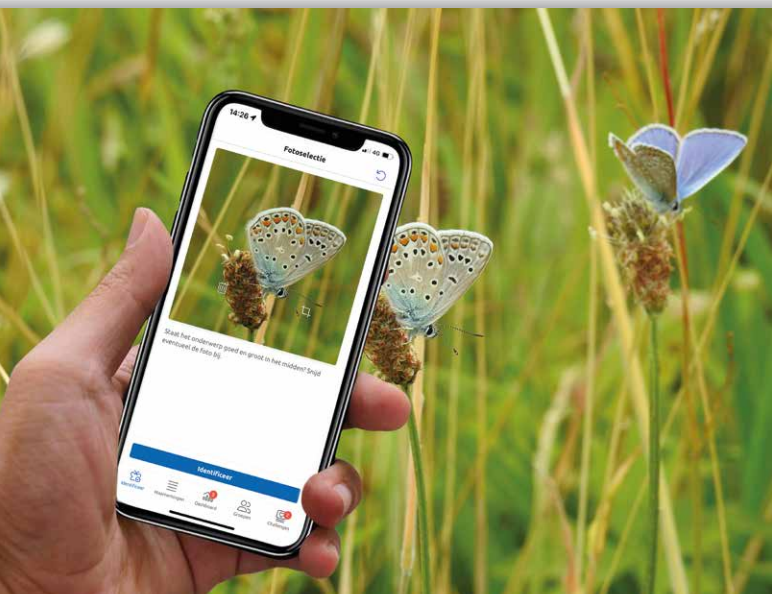
"Het territorium van een gemiddelde wolvenroedel in Vlaanderen beslaat al gauw de helft van de oppervlakte van de provincie Vlaams-Brabant. Daarmee komen de Brabantse Wouden dus niet in aanmerking.", deelt Jan mee. De kleinere goudjakhals, die al in de buurlanden gesignaleerd is, stelt zich tevreden met een beperkter territorium. De verwachting is dat de soort binnen de zeven jaar in België opduikt. Aangezien die de concurrentie met de wolf, die de beste plaatsen in Limburg en Antwerpen al heeft ingenomen, uit de weg zal gaan, vormt de Druivenstreek de beste locatie voor het stichten van een roedel in Vlaanderen.

■ Goudjakhals. Foto Shutterstock

Bang hoeven we daarvoor niet te zijn. Wolven en soortgenoten zien mensen absoluut niet als prooi en hebben er zelfs een aangeboren angst voor. Verhalen van wolven die mensen eten zijn gebaseerd op misvattingen of verzinsels en de cijfers bewijzen dat de mens ettelijke malen dodelijker is voor de wolf dan omgekeerd. Het plots van de radar verdwijnen van de ene wolf na de andere toont aan dat, ondanks een strikte bescherming, de stroperij op de soort hoogtij viert.

"Wij roepen de lokale overheid en de natuurinspectie op om streng op te treden tegen illegale jagerij en paal en perk te stellen aan die praktijk. Dat zal cruciaal zijn voor de vestiging van de goudjakhals in onze natuurgebieden in de Druivenstreek. De opkomst gisteren en het verhaal van Jan bewijzen dat er in Vlaanderen een groot draagvlak bestaat voor groot wild zoals de wolf en goudjakhals. De komst daarvan zal van grote meerwaarde zijn voor de natuur en onze vereniging zal dan ook alles in het werk stellen voor een geslaagde vestiging in onze regio.", zo blikt Sam Bennekens, de tevreden organisator, vooruit.

Week van de Herentse biodiversiteit - 1000-soortenweekend

Omdat de eerste editie van onze Bioblitz toch wel mooie resultaten opleverde, gaan we ook in 2025 verder met dit initiatief.

Dit keer breiden we het weekend zelfs uit naar een hele week. Een Bioblitz is simpel gezegd zoveel mogelijk soorten registreren in een vastgestelde zone, binnen een afgebakende tijd.

We gebruiken hier de Obsidentify app voor of geven waarnemingen in via de website www.waarnemingen.be. Via Obsidentify kan je zelf op een eenvoudige manier wilde planten en dieren identificeren op basis van foto's die je met je smartphone maakt.

De Zwette Jean-loop: puffen en stomen langs de Oude Trambedding, Huldenberg

Op 10 mei wagen enkele honderden lopers zich opnieuw aan een uitdagende avondrun in het spoor van Zwette Jean. De trailrun ten voordele van het natuurgebied Oude Trambedding, voert de deelnemers langs de restanten van het oude stoomtramspoor die Natuurpunt Druivenstreek beheert. Met een doortocht door een voormalige zandgroeve en een ongerept landschap, biedt de trailrun een unieke ervaring voor elke liefhebber.

En Zwette Jean? Die is genoemd naar de zwarte roetwolken die de tram uitbraakte, toen hij zo'n 100 jaar geleden door velden en bossen tufte om zich moeizaam een weg te banen naar het plateau van Duisburg. Het was een stevige klim en de straffe verhalen over de tram die het net niet haalde of in de sneeuw bleef steken, zijn legendarisch.

Het aantal hoogtemeters van de verschillende looptrajecten liegen er niet om. Deelnemers zullen de locomotief diep in zichzelf moeten zoeken om puffend en langs de oren stoom

aflatend boven te raken. Maar de beloning is groot: een prachtig vergezicht over het ongerepte landbouwplateau met zijn rijke biodiversiteit.

Een deelnemer aan de editie van 2023: *"De Zwette Jean-loop is zonder twijfel één van de mooiste trails in Vlaanderen. Het traject leidt langs prachtige landschappen van eeuwenoude holle wegen, bossen en landbouwgebieden, met regelmatige vergezichten waarbij je in het buitenland waant. De hoogtemeters en het parcours maken het dan weer een diverse looptocht voor trailrunners van alle niveaus."*

Info:

Wie aan de lijve wil ervaren hoe het voelt om jezelf in dit landschap als een oude stoomlocomotief vooruit te sturen, vindt alle info op

www.natuurpunt.be/druivenstreek

BioBlitz

week van

de Herentse biodiversiteit

De app staat in verbinding met www.waarnemingen.be. Op deze website worden alle waarnemingen geregistreerd en zorgt een team van experts voor een extra controle op de ingevoerde waarnemingen.

Ook zin gekregen om deel te nemen? Zoek jij ook mee?

Duid dan alvast de week van maandag 26 mei tot en met zondag 1 juni aan in je agenda.

Ditmaal ligt onze focus opnieuw op de biodiversiteit in de gemeente Herent als geheel, maar gaan we ook aan de slag in de Molenbeekvallei.

We kijken er al naar uit je waarnemingen te zien verschijnen!

Zomerse ochtendwandeling met brunch(manden), Herent

Zondag 22 juni 2025

Dit jaar kan je kiezen om van een brunch te smullen na een zomerse ochtendwandeling. Ja, je hoort het goed: dit jaar geen ontbijt- en picknickmanden, maar we toveren die om tot overheerlijke brunchmanden. Vergeet niet bij het bestellen van een brunchmand te melden dat je ook deelneemt aan de zomerwandeling. Je brunchmand wordt ter plaatse geleverd.

Of geniet je liever thuis van je brunchmand, dat kan ook. Je kan je brunchmand ook gewoon afhalen aan ons afhaalpunt in Winksele om thuis te eten.

- **Waar en wanneer:**
zaal Warot, Warotstraat 13, Winksele, zondag 22 juni 2025
- **Start wandeling:** 9u00
- **Brunch bij terugkomst:** rond 11u00

- **Indien je niet meewandelt maar thuis wilt brunchen:**
bestelling afhalen tussen 9u00 tot 11u00
- **Inschrijven en bestellen:** via het bestelformulier op onze website www.natuurpunt-herent.be

**Bescherm de natuur
die u liefheeft.
Voor altijd**

Bescherm de natuur die je liefhebt

Bijna iedereen heeft wel een favoriet stukje natuur. Eentje waar je altijd tot rust komt, inspiratie op doet of waar je mooie jeugdherinneringen aan koestert. Door Natuurpunt op te nemen in je testament kan je ervoor zorgen dat je favoriete natuur voor altijd beschermd wordt. Dat beloven wij.

Wil je meer informatie over de mogelijkheden om Natuurpunt als goed doel op te nemen in je testament? Dit najaar zijn er in het werkingsgebied van de Regionale Vereniging infomomenten gepland met Joost Verbeke, verantwoordelijk voor testamenten bij Natuurpunt. Hij kent zowel de juridische als de praktische kant van de materie.

Natuurpunt Druivenstreek en Bertem

maandag 8 september 2025, 15u00 en 19u00, Huldenberg.
Praktische info volgt nog.

Natuurpunt Boortmeerbeek

donderdag 9 oktober 2025, 15u00 en 19u00,
Oude Pastorie, Ravesteinstraat 22, Boortmeerbeek.
15 min voor aanvang ontvangen we je met koffie en taart.

Graag inschrijven via testamenten@natuurpunt.be

Kan je niet aanwezig zijn maar wens je wel meer informatie over je testament voor een goed doel. Neem dan gerust rechtstreeks contact op met Joost of via de website:

- testamenten@natuurpunt.be
- 015 29 72 49, 0477 20 47 27
- www.natuurpunt.be/testamenten

HET BOSVOLK HEEFT JOU NODIG !

HET RIJK VAN HET BOSVOLK WORDT ALSMAAR KLEINER!
KOM MET JE GEZIN OP REDDINGSMISSIE
EN WORD SAMEN 'BESCHERMERS VAN HET BOS'

STADSPARK ZOUTLEEUW

Korte wandeling met opdrachten voor het hele gezin.

zaterdag 28 juni 2025

14u00 - laatste vertrek 16u00

Gratis voor leden Natuurpunt

Niet-leden Natuurpunt: € 5,00 per gezin

Vragen? Nicole Smeyers, 0497 43 40 87 of [f](#) Natuurpunt Zoutleeuw

natuurpunt

NATUURPIZZA Zoutleeuw

26 juli 2025
vanaf 17 uur

Op ezelsboerderij Den Dolaard, Zwartaardeweg 2 te Zoutleeuw
Inschrijven via n.smeyers1@gmail.com € 15/persoon (tot 12 jaar € 10)

**Regionale Vereniging
Natuur en Landschap**

Natuurpunt Oost-Brabant

Geef de natuur vleugels werf een nieuw lid!

Voor elk nieuw lid dat nu geworven wordt, gaat er van de € 38 lidgeld niet minder dan € 35 naar de aankoop en uitbouw van de natuur.gebieden in jouw gemeente.

- Lid worden doe je hier:
www.natuurpunt.be/ledenwervenleden
- Of scan de QR-code

